



KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XX. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM

ÁRA: 80 FILLÉR

1978. MÁRCIUS 9.

FIN '78

Közeleg a Forradalmi Ifjúsági Napok rendezvénysorozatának kezdete. Jendrolóviás Pál, az egyetemi KISZ-bizottság agitációs-propaganda felelőse az egyetemi megmozdulásokról tájékoztatott.

— A FIN első megmozdulása március 13-án délután 5 órakor lesz, amikor a klubban a SOTE színjátszó körének műsora után egy meghívott történetész tart előadást az 1848-as forradalomról és szabadságharcokról.

A március 15-i központi ünnepségekre egyetemünk is kap meghívót, de ebből nyilván nem jut mindenkinek. Erre a napra túrákat, kirándulásokat javasolunk az alapszervezeteknek.

Március 21-én a szokásos felvonuláson veszünk részt, amely a Köztársaság téri indul és a Tanácsköztársasági emlékműig tart. Az itteni megemlékezés után, az ugyancsak hagyományos fátyás felvonulás következik.

Hazánk felszabadulásáról előreláthatólag március 31-én emlékezünk meg egyetemi ünnepség formájában. Saját sátorunk lesz a BME VIT-fesztiválján, és az általános, valamint a kereskedelmi kar az április 2—4-ig terjedő időszakban tartják politikai táborukat.

A konkrét évfordulóhoz kapcsolódó eseményeken túl a FIN ideje alatt a kollégiumok között sportbajnokságokat szervezünk és részt veszünk március 19-én egy harci túrán a BM Főiskola, a Zalka Máté Katonai Főiskola, valamint a IX. kerület iskolai és üzemi alapszervezetekkel együtt.

Március 11-én és 25-én lesznek az országos VIT-vetélkedő kerületi selejtezők, amelyen a résztvevő hat csapatunk közül, ötnek reális esélye van a továbbjutásra.

A FIN rendezvénysorozata tehát eseményekben gazdag és a lehetőségek megfelelő kihasználására is van mód.

K. L.

Milyen a közgazdászok iránti kereslet?

A fennálló rendelkezések alapján egyetemünk végzős hallgatói a pályázati rendszer útján helyezkedhetnek el. A pályázatok már beérkeztek. A lista ismeretében válogatni lehet az állások között, tehát megkezdődött az első forduló.

Felkerestük Stark Antal általános rektorhelyettes, hogy foglalja össze a pályázatokkal kapcsolatos eddigi tapasztalásokat.

— Milyen a közgazdászok iránti kereslet?

— Beérkeztek a pályázatok, 1781 meghirdetett álláshelyünk van. Ezt még kiegészíti a több mint húsz névre szóló pályázat. A pályázatra jogosultak száma pedig 372 fő. Tehát változatlanul rendkívül nagy a közgazdászok iránti kereslet. Persze ez az ötszörös meghirdetett álláshely nem egyformán oszlik meg a szakok és szakágazatok között. Legkeresettebbek az iparszakosok, és a pénzügyesek. Az iparszakon pályázatra jogosult 68 végzős, a meghirdetett állások száma 715. A pénzügyről 33-an pályázhatnak 251 helyre. Hagyományainkhoz híven ezt szorosán követi az agrár- és a közlekedési szak. Az agráron 91 helyre 21 pályázó jut, közlekedés szakon 31 pályázó 128 hely közül válogathat. Úgy látszik, hogy a meghirdetett állások és a végzősök száma a népgazd. tervezőknél áll a legközelebb egymáshoz, ahol a két szám gyakorlatilag egybeesik, a 77 végzős 79 helyre pályázhat.

Sajnos mi csak azt tudjuk figyelembe venni, hogy a meghirdetett álláshely milyen szakot igényel, mit kérnek a vállalatok, intézmények. Itt azonban még mindig sok olyan eset van, hogy iparszakost kér az iparvállalat, minden funkciójának ellátására függetlenül attól, hogy ott egy áruforgalmi funkció ellátására kereskedelmi szakos hallgatót alkalmazna. Így tehát nem egészen valóságos azok az arányok. A pályázatok össz-száma (1781) is csalóka egy kicsit, ugyanis nem tudjuk elbírálni, egy pályázati kiírás alapján nem is lehet, hogy ezek az álláshelyek ilyen tömegesen igazán közgazdász álláshelyek-e. Ez csak később derül ki. Biztos vagyok benne, hogy ezek inögött nincs minden esetben közgazdász végzettséget igénylő munka.

A meghirdetett 1781 álláshelyből 1089 fővárosi, ami azért sajnálatos, mert így nem valószínű, hogy a vidék igen jogos közgazdászigényét ki tudjuk elégíteni.

— A pályázatok megoszlásánál több szakot is említett. A tanárszakosokról azonban nem esett szó. Ők most nem pályáznak?

— Valóban a tanárszakosokról itt nem volt szó. A 372 végzős nem tartalmazza a tanárszakosokat, a társadalmi ösztöndíjasokat és a külföldi hallgatókat. A tanárszakosok a tanári pályázattal, külön pályázattal.

(Folytatás a 7. oldalon)

Mi lesz a kultúrérettel?

A kényszer oktatási szünet után a kultúrérett továbbra is zavartalanul folyik. A programok a következők:

Hétfő. Minden második héten ad műsort Cseh Tamás. Az első március 13-án kezdődik.

Kedd. Free Cinema filmklub, a Makarenkó Színháztermében. Az előadások fél 6-kor és fél 8-kor kezdődnek. Minden bérletre rá kell írni, hogy az első vagy a második előadásra akar-e menni az illető.

Szerda. A jazzklub változatlanul folytatja műsorát. A ter-

vezett jazzhétvége kimenetelét azonban még bizonytalan.

Csütörtök. Változatlanul vitatkozunk a Polvaxon. Témák a plakátokon.

Péntek. Premier filmklub a Makarenkó Színháztermében 7 órától. Jegyek még 20 forintot áron kaphatók a közönségszervezésen. Ezenkívül a disco változatlanul működik a klubhelyiségben.

Szombat. Csak disco! Az aulában „életveszély” miatt együtteseket nem hívhatunk meg.

Körlevél

A közvetlen életveszély elhárítása után zavartalanul folyik az oktatás

A február 20-án kelt Rektori Utasításban foglaltaknak megfelelően március 6-án (az esti tagozaton március 4-én) az oktatás tantervi változtatás nélkül újból megindul.

Az előadások döntő többségének az egyetem központi épületében, a gyakorlatok, szemináriumok, előkészítő tanfolyamok, továbbképző foglalkozások számára általában a BME Kinizsi utcai épületében, a SZET-tanfolyamnak a Veres Pálné utcai kollégiumban tudtunk helyet biztosítani. A nyelvi órák továbbra is a Makarenkó utcában folynak. Az évfolyamelőadások esetében sikerült elkerülni az osztott előadások formájának bevezetését is.

A központi épület nagy elő-

adótermeinek használhatósága átmenetileg csak részleges lehet, ezért itt a szorgalmi időszakban továbbra is operatív teremcsoportosításra lesz szükség, amiről időben előzetes tájékoztatást adunk. A BME Kinizsi utcai épület I. és II. emeletén 24 db helyiség áll március 6-tól rendelkezésünkre. Az épületben gondnoki és rektori titkársági ügyeletet biztosítunk. Ugyancsak ügyeletet szervezünk a központi épület rektori titkárságán is, ahol bár-mikor felvilágosítást adnak az új terembeosztásról.

Fentiek természetesen szükségessé tették az órarend bizonyos átdolgozását. Az új órarend, amit egyidejűleg hozunk nyilvánosságra, 1978.

Amiről a körlevélben számot adhattam, az két héttel ezelőtt csak legideálisabb elképzeléseink között élt. Gyakorlatilag zavartalanul folytathatjuk a munkát. A közvetlen életveszély elhárítása mellett tehát a tanév oktatási-tanulmányi életének felbomlását sikerült elhárítani. Ebben nagy segítséget kaptunk az Oktatási Minisztériumtól és a Műszaki Egyetemétől, mely Közlekedési Karának épületéből két szint oktatási helyiségeit példás gyorsasággal bocsátotta rendelkezésünkre. Sikerült elkerülni a tantervi átalakításokat és külön hangsúlyozható, hogy még az osztott előadások szükség-megoldásával sem kellett élnünk.

Ezekben a hetekben természetesen elsősorban az oktatás zavartalan folytatásának fel-

tételeire koncentráltuk figyelmünket. Tennivaló azonban még rengeteg van. Amennyire jelentős, hogy folytathatjuk a munkát és végre megkezdhetjük a beköltözést a Közlekedési Kar épületébe, s hogy az elmúlt két hétben sikerült előzetes megállapodásra jutni fő-épületünk rekonstrukciója, tervezési munkálatai ügyében is — vagyis két, sok éve húzódó, megoldhatatlannak tűnő kérdésben nagyot léphettünk előre — annyira létkérdés, hogy a Közlekedési Kar teljes átadásáról szóló miniszteri rendelkezés határidőre teljesüljön, s megfelelő kivitelező vállalat időben kezdjen munkához. Ez utóbbi téren egyelőre még nincs megnyugtató eredmény, s ez a munkák valóságos megindítását a nyolcvanas évek elejére odázhatná.

március 6-án lép életbe (a 4-i esti tagozatos foglalkozások rendjét külön szabályoztuk és a hirdetőtáblán tesszük közzé).

Az órarend átdolgozása során alapelvnek tekintettük, hogy tantervi változtatásra ne kerüljön sor, a foglalkozások időpontja lehetőleg változatlan maradjon. Időpontváltást csak akkor hajtottunk végre, ha enélkül kétszer kellett volna egy napon hallgatóinknak a Kinizsi utcai épületbe átmenniük.

Kérem fentiek szíves tudomásulvételét és az oktatómunka nehezebb körülmények közötti folytatásához szükséges fokozott munkafegyelmet.

Budapest, 1978. március 2.

Berend T. Iván

el. A most következő hetekben mindenesetre ezen kérdések megoldására összpontosíthatjuk tevékenységünket.

Külön is hangsúlyozni szeretném, hogy az eddigiekben nagy segítséget nyújtott oktatóink-nevelőink fegyelmzett, higgadt és a nehéz helyzetet megértő magatartása, valamint hallgatóink társadalmi munka felajánlásokban is megnyilvánuló segítőkészsége. Ezt egyelőre nem kellett igénybe vennünk, hiszen pillanatnyilag költözködni sem kell (a Közlekedési Kar rendelkezésre bocsátott épületrészeit, bútorzattal, felszereléssel együtt használjuk). A helyállásra azonban — s később talán a fizikai közreműködésére is — szükség van és hallgatóink közreműködésére feltétlenül építünk.

Berend T. Iván

Március 8 — Nőnap

„... hogy közöljem azt, amit tudnod kell?

Semmi sincs a szóban.

Várj! Kitalálom valamit.

Tisztázni kell most, hogy mi van mivélünk.

Amit érzünk, ki kell fejezni, még

Többé-kevésbé szavakban élünk.

Kell, hogy kimondjam Néked, mivel vagyok tele.

De bár találnék sok költői dolgot,

Felelj nekem, több lenne-e,

Mint az, hogy átéllek így, Te boldog hétköznapom költészeté...”

(Paul GERALDY)

Szálljunk le a költői képzelet világából, le az 1978-as valóságba. Újra március 8-át köszöntjük, s vele együtt a lányokat, asszonyokat, ez idén a 68. nemzetközi nőnap alkalmából. Tudjuk, hogy hazánkban a nők részvétele a társadalmi munkamegosztásban alapvetően megváltozott az elmúlt harminc esztendő alatt. Mint Kiss Imréné, a Magyar Nők Országos Tanácsának alelnöke

A tartalomból

„A legfontosabb célkitűzések tekintetében meggyorsította a népgazdaság fejlődését, a gazdaságban a szerkezeti változásokat — főleg a termék-szerkezet tekintetében —, a korszerűsítés irányába ösztönözte. A növekedési ütem gyorsításával együtt az élet-színvonal emelkedése, a reál-bérek és reáljévedelmek növekedési üteme is gyorsabb lett 1968 után.” TÍZÉVES AZ ÚJ GAZDASÁGI MECHANIZMUS, cikk a 4. oldalon.

„Az értékesítés egységesítése érdekében megadja a dolgozat elbírálásának és a szóbeli vizsgáztatásnak a szempontjait. Tartalmazza azt, hogy mit értünk komplex vizsga fogalma alatt, milyen típusú kérdéseket tegyenek fel a hallgatóknak.” JÓ RENDSZER, HA JÓL CSINÁLJÁK, cikk az 5. oldalon.

„A szovjet irodalom világviszonylatban még mindig nem tartozik a rangjához illeően ismert irodalmak közé. Egy-egy író, egy-egy mű, megkapja néha váratlanul a nagyon nagy visszhangot, de valahogy egészében jelentőséghez képest elég lassan kezd ismertté válni ez az irodalom. Nagyon erősen függ a műveknek a politikai izgalmtól, attól, hogy hogyan alakul körülöttük a közvélemény.” SZÁMUNKRA MÉG MINDIG FELFEDEZENDŐ... cikk a 6—7. oldalon.

„Részemről az eddigi kivitelezési hiány okát (túl az építőipar leterheltségén) többek között abban látom, hogy a felkért vállalatokhoz csak a megrendelés, a rekonstrukció ténye jutott el — a munka jellegéről nem kapták meg a kívánt mélységű információt (mennyi kőfaragó, mennyi hagyományos munka stb.), maguk sem tudhatták pontosan mibe vágnak bele; nyilván nem szívesen vállalták (főleg akkor, amikor így is bőven elvannak látva megrendelésekkel). Ha mindezt jobban előkészítjük, talán könnyebben akad vállalkozó.” FELEPÜL VÉGÜL A HÁZUNK...? cikk az 5. oldalon.

„Vagy nyolcvanvan lehetünk a klubban, ennek egy része ismert beáztatás. Itt volt például Demjén, hármán a Fonográfól, néhányan a Skorpióól és a Miniből. Az asztalok pedig telerakva italal és szendvicsekkel.” BULI UTÁN BULI, cikk a 8. oldalon.

hangoztatta a Nőtanács március 2-i ülésén, a női egyenjogúság alapfeltételei megteremtődtek, „közéleti szereplésünk bizonyítja: képesek vagyunk mindazoknak a feladatoknak a teljesítésére, amelyeket a társadalomban vállaltunk.”

A párt 1970-ben hozott nőpolitikai határozata is elősegítette a nők helyzetének, művelődési lehetőségeinek, szak-képzettségének további javulását. Ma Magyarországon a munkaképes korú lányok-aszszonyok több mint háromnegyed része dolgozik. Persze akad probléma is, így például a nők előléptetésével, vezetőbeosztásba állításával, fizetésével kapcsolatban.

De vajon, hogy látja ezt, általában a nők helyzetét, és egyáltalán hogyan él ma oktató, alkalmazott és egy diák, aki ráadásul nem is magyar.

A tanárnő

Solt Katalin az elmélet-történet tanszék gyakornoka. 1976-ban végzett a tanár „A”-n, vagyis pg-szakon. Szakszeminariuma ehhez a tanszékhez kötötte, szívesen fogadta el itt az állásajánlatot.

„Nagyon kellemes tanszékre, jó kollektívába kerültem, sokat segítenek nekem. Mátvás elvtárs a tanításban, Szigeti elvtárs pedig a tudományos munkában ad számos, értékes-hasznos segítséget. Jelenleg elég keveset tanítok, tavaly két csoportom volt, idén csak egy van. Nem vagyok túlterhelve. Nagyon szeretek tanítani, ezért is lettem tanár, de a tudományos munka is örömet okoz. A kettőt együtt jó csi-

(Folytatás a 2. oldalon)



A NEMZETKÖZI NŐNAP ALKALMÁBÓL KÖSZÖNTJÜK AZ EGYETEMUNKON OKTATÓ, DOLGOZÓ, TANULÓ LÁNYOKAT, ASSZONYOKAT.

Eseménynapló

Harminc éve, 1948. március 15-e előestéjén került sor az első Kossuth-díjak kiosztására. A Kossuth-díjat azóta évenként ugyanezen a napon adják át tudományos, művészeti, irodalmi, gazdasági, oktatási, egészségügyi életünk kiemelkedő teljesítményéért.

★

1848. március 15-e a pesti forradalom első napja. Versek, regények, dokumentumok őrzik percre a forradalom eseményeit. A forradalmi ifjúsági napok rendezvényei próbálják méltó módon folytatni a mában az akkori ifjúság harcos hitét, tenni-akarását a társadalomért.

A forradalom és a szabadságharc halhatatlan alakjait, Petőfit, a lángelkű költőt, Kossuthot, a szónokot és politikusot, Görgeyt, a tragikus sorsú nagy hadvezért, és a harc névtelen hőseit őrzik gondolataink, tisztelik virágaink, és jelzik kokárdáink az ünnepen.

★

Március 21-e a XX. század forradalmának nyitánya Magyarországon. A súlyos gazdasági nehézségek között, a világháború árnyékában vállalt küzdelem különösen nagyra teszi a 133 napot. A fennmaradt filmek, amelyekről Kun Béla, Szamuely Tibor beszéde szól, Lenin üzenete a magyar forradalmárokhöz közel hozza napjainkhoz az akkor történt eseményeket. S ez így természetes, hiszen a Tanácsköztársaság katonái mindezért küzdöttek, ami a ma valósága.

Köszönőlevelet adott át Neményi Istvánnak, a könyvtár volt igazgatójának Berend T. Iván rektor a február 20-i egyetemi tanácsülésen. A levélben az oktatási miniszter köszönetét fejezte ki Neményi Istvánnak könyvtárigazgatói megbízása alatt végzett munkájáért. Ugyanekkor bemutatkozott az egyetemi tanács előtt a könyvtár új igazgatója, Walleshausen Gyula.

Mivel itt van az idei első röpdolgozat és zh-hullám eleje, nem árt, ha mindenki megismerkedik a rektori tanácsnak az évközi és félévi végi számonkérés formáiról hozott határozatával.

Házi dolgozatot

kell minden évfolyamon készíteni. Elsőben a proszemináriumi anyagból, másodikban politikai gazdaságtanból. Harmadikban a tantervben kijelölt szaktanszékek iratják meg, negyedében pedig a szakszemináriumi keretében kerül rá sor. Mivel a házi dolgozatokat a határozat szerint „szervezett rendben kell elkészíttetni”, jogosan várhatjuk, hogy a tanszékek egymás között is összehangolják a számonkérési formát. Így a jövőben nem fordul elő, hogy a hallgatók egy félév alatt három tárgyból írják házi dolgozatot.

Zh-t

csak gyakorlatos és módszertani tárgyakból, valamint nyelvből lehet iratni, legfeljebb havi egy alkalommal. A szorgalmi időszak utolsó két hetében egyáltalán nem lehet zh-t elrendelni. Röpdolgozatot is csak gyakorlatos tárgyból lehet iratni. Számukat a tantervben rögzíteni kell. A röpdolgozat témája csak az aznapra anyagra terjedhet ki, ideje pedig nem haladhatja meg a 15–20 percet.

Az írásbeli teszt:

új szerepet kapott: a felkészültség alapján történő idegennyelvi csoportbeosztást szolgálja a tudásszint felméréseivel.

A beszámolódolgozat

teljesen új számonkérési forma, mely a félévet lezáró beszámolóhoz kapcsolódik, ezért csak a szorgalmi időszak utolsó két hetében iratható.

A félévi számonkérés

formái is kibővültek: Maradt az aláírás, a gyakorlati jegy, a kollokvium (egy féléves anyagból) és az egész képzés

szempontjából jelentős tárgyak anyagát lezáró szigorlat.

Új formák a beszámoló és a záróvizsga.

A beszámoló a félévi tanulmányi munkát értékeli „megfelelt”, „nem felelt meg” bejegyzéssel az indexben. A beszámolózat történet írásban (ez a fent említett beszámoló dolgozat) és szóban, de mindkét esetben még a szorgalmi időszakban folyik le. Az utóvizsgajellegű beszámolózat ellenben már a vizsgaidőszakban megy végbe.

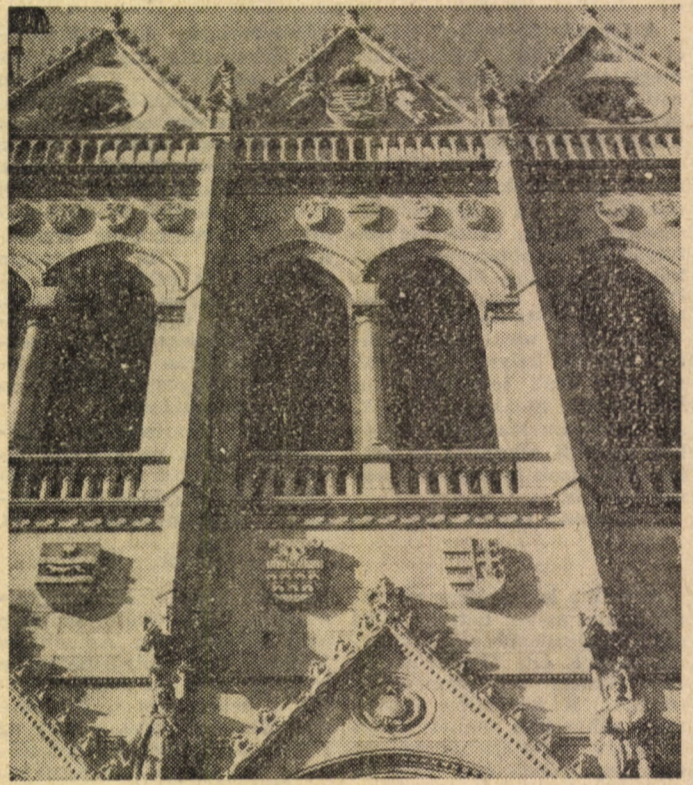
A záróvizsga

általában két félév tananyagát kéri számon. Csak olyan tárgyakból lehet elrendelni, amelyből szigorlatot tenni nem

kell. Ha a tárgy előző félévei kollokviummal, vagy gyakorlati jeggyel zárultak, záróvizsgát csak az utolsó félév anyagából lehet előírni.

Végül új rendet ír elő a határozat, az alternatív tárgyak félévi végi számonkéréséről is: a proszemináriumi és a szakszemináriumi gyakorlati jeggyel zárulnak, kivéve a proszemináriumi első félévét, ekkor a beszámoló az előírt számonkérési forma. Az egyedi alternatív tárgyak a beszámolóval zárulnak. Az alternatív blokkok tárgyából is félévenkénti beszámolózat van előírva. A harmadik félévben azonban a blokk meghatározó tárgyából záróvizsgát kell tenni.

Pál Kata



5,6 százalékos bérfelajánlás

Egyetemünkön nemrég zajlott le a szokásos évi béremelés. Ennek módjáról, eredményéről kértünk tájékoztatást Kollarik Amáliától, az egyetem személyzeti vezetőjétől.

— Milyen elvek alapján hajtották végre az idei béremelést, hogyan, milyen széles körben ismertették ezeket az elveket?

— A felsőoktatásban 1977 szeptemberét megelőzően hosszabb ideig nem volt jelentősebb bérrendezés. Egy egyszerű bérrendezés kevés ahhoz, hogy indokolt lemaradásokat behozzon, ezért a szeptemberi és a mostani béremelést egy egységnek tekintettük. Ugy kívántuk végrehajtani a januári béremelést, hogy az részben korrigálja a szeptemberi, másrészt a rendes évi bérfelajánlás funkcióját is betöltse. Ezért nagyon gondosan elemeztük a szeptemberben lezajlott béremelést, az egyetem minden egyes dolgozójánál külön-külön megneztük, milyen az úgynevezett bérbérellási szintje. Tehát, hogy az alapbéré hogyan viszonyul a munkaköri besoroláshoz, életkorához, a munkaviszonyban töltött évek számához. Ezeket az adatokat gépre vittük, elemeztük, s a vezetőik rendelkezésére bocsátottuk az így nyert adatokat. Ennek a módszernek természetesen van egy gyengéje, csak papírforma szerint mutatja az elmaradásokat, illetve, hogy ki van szinkronban a bérfelajánlás, illetve ki van előbbre. Ezért a szakszervezeti bizottság az egyetértésben, kértük, hogy ne mechanikusan tegyék javaslatot a bérfelajánlásra, hanem figyelembe véve a szakmai munka minőségét, a közéleti tevékenységet, társadalmi aktivitást is. A szakszervezeti bizottság összehívott egy értekezletet, amelyen jelen voltak a szakszervezeti titkárok, bizalmiak és kértük, hogy szorosan működjenek együtt az állami vezetőikkel az egyes emberek értékelésénél, tegyék hozzá

mindazt, amit a gép nem tudott kimutatni. Menetközben akadt egy-két probléma, de végső soron úgy gondolom, egy nagyon jól sikerült bérfelajánlást tudhatunk magunk mögött. Demokratikus légkörben zajlott le s az elvek is megvalósultak, mivel lehetővé korrigálni, visszajelezni, ha helyenként mechanikusan tetek javaslatot. Noha nem kapcsoljuk össze a kettőt, de segítségünkre volt az is, hogy ebben az időben zajlottak a minősítések is, amelyek természetesen egy-egy ember komplex értékelésével jártak együtt.

— Milyen mértékű béremelést sikerült megvalósítani?

— Az 5 százalékos bérfelajánlást alap mellett a tartós bérmegtakarítás egy részét is erre fordítottuk — a szakszervezeti bizottsággal teljes egyetértésben — így 5,6 százalékos bérfelajánlást valósítottunk meg. Évek óta — helyesen és humanusan — érvényesült az az elv és gyakorlat, hogy az alacsonyabb jövedelműeknek igyekeztünk nagyobb béremelést biztosítani. Ennek következményeként az egyetemi tanároknál és docenseknél igen nagy lemaradás alakult ki. Az egyetemi tanárok 70 százaléka, a docensek 60 százaléka volt negatív a bérbérellási szintje, míg adjunktusoknál ez csak 22 százalék volt, tanársegédeké pedig gyakorlatilag nem volt negatív bérbérellási szint. Ezt figyelembe vettük a jelenlegi bérfelajánlásnál. A megvalósított bérfelajánlás szerint az oktatóknál az egy főre eső átlagnövekedés 325 forint, ami kategóriánként a következőképpen néz ki: egyetemi tanárok 444 forint, docensek 442 forint, adjunktusok 283 forint, tanársegédek 214 forint, testnevelő tanárok 245 forint. Az oktatóknál mindez 5,7 százalékos egy főre jutó növekményt jelent. A kutatóknál 6,4 százalékos bérfelajánlást valósítottunk meg. A szeptemberi bérrendezés a kutatókra nem vonatkozott, jóllehet a tartós bérmegtakarítás terhére akkor

is kaptak szerényebb mértékű bérfelajánlást. A jelenlegivel együtt sikerült megvalósítani, hogy a kutatók bére megegyezzen az azonos kategóriájú oktatók bérelével. A kutatási segédtervek és az oktatási segédtervek 6,2 százalékos, a gazdasági igazgatók 5,4 százalékos, a könyvtár munkatársai 5,6 százalékos, a Közgazdasági Továbbképző Intézet oktatói pedig 5,7 százalékos bérfelajánlást kaptak. Az egy főre jutó alappér ennek megfelelően szépen módosult, az átlagok között megvan a kategóriák közötti megillető differencia is. Az egyetemi tanárok átlag fizetése jelenleg 8160 forint, a docenseké 6897 forint, az adjunktusoké 4902 forint, a tanársegédeké 3620 forint, a testnevelő tanároké 4695 forint. A kutatási segédtervek és az oktatási igazgatók dolgozóinak az átlagbére 3290 forint, a gazdasági igazgatóknak 3699 forint (fizikai dolgozók 2696 forint), a könyvtárban 3946 forint, a Közgazdasági Továbbképző Intézetben pedig 4163 forint az átlagbér. A szeptemberi és januári bérfelajánlás eredményeként együttesen 20 százalékkal, a fizikai dolgozók és a könyvtár esetében 30 százalékkal nőtt az alapbér.

— Milyen széles körre terjedt ki a mostani bérfelajánlás?

— Szeptemberben az egyetem összes dolgozója részesült bérfelajánlásban, most pedig 84,3 százalék. Tehát igen széles körre terjedt ki a jelenlegi bérfelajánlás is. Érdemes megnézni, hogy hányan és miért nem kaptak most bérfelajánlást. Összesen 142 dolgozó maradt ki a januári bérfelajánlásból, közülük hatvanan új dolgozók, mindössze néhány hete, hónapja tartoznak az egyetem állományába. Hatan tartósan külföldön tartózkodnak, három ösztöndíjas aspiránsok, tizen vannak gyesen harminckilenc dolgozóban volt erősen pozitív a bérfelajánlás szintje és tizenötön voltak azzal szinkronban. Tehát mindössze kilencen voltak

olyanok, akiknek a munkája ellen kifogás merült fel és ezért nem részesültek bérfelajánlásban. Nem valószínű, hogy mindössze kilenc dolgozó munkája ellen lenne csak kifogás, de arra sem volt példa még, hogy kimondottan is ilyen okok miatt kimaradtak volna emberek a bérfelajánlásból. Ez tehát pozitív tény, különösen akkor, ha megfelelő tanszéki, illetve munkahelyi keretben meg is mondják a vezetőik, hogy miért maradtak ki a mostani bérfelajánlásból.

— A gyakornokokra nem vonatkozott a szeptemberi bérrendezés. Most mi a helyzet az ő esetükben?

— A gyakornokok minisztériumi ösztöndíjasok, tehát az egyetem nem emelheti alapbérüket. Viszont igazságtalannak éreztük volna, hogy ők mindenképp kimaradjanak, ezért az egyetem vezetése a szakszervezeti bizottsággal teljes egyetértésben elhatározta, hogy évente kétszer — a pedagógusnap és az évvégi jutalmazás alkalmából — hav két-száz forintnak megfelelő összesítést, tehát félévenként 1200 forintot automatikusan biztosít számukra. Ezt most decemberben — időarányosan 800 forintot — már meg is kapták. Hangsúlyozni kívánom, hogy ez automatikus ösztöndíj-kiegészítés, tehát a jutalmazásból nem zárja ki őket. Ugy gondolom, átlagosan meglehetősen zártuk az idei bérfelajánlást. A jövőben is igyekeztünk ezt a szintet tartani, aminek értelemszerű következménye viszont, hogy kisebb összeg marad jutalmazásra. Az idei bérfelajánlás után minden tanszékvezető megkapta az értesítést, hogy ki mekkora bérfelajánlást kapott, így alkalma volt, hogy ezt közölje dolgozóival. Ugy gondolom, hogy demokratikusan és körültekintően jártunk el, a szakszervezettel nagyon szorosan együttműködve. A szokásosnál egy hónappal korábban sikerült lezárni az ideát a bérfelajánlást.

— nak

Március 8. — Nőnap

(Folytatás az 1. oldalról)

nálni, remekül kiegészítik egymást. Tavaszra szeretnék elkészíteni a doktori dolgozattal.

Tanszéki munkája mellett a mozgalmi feladatokból is kivészi részét. Még az egyetemista évek alatt a Stúdióban dolgozott, most pedig a fiatalok — egyetemi tanárok — klubját szervezi, amelyet az általános kar oktatói KISZ-alegysége kezdeményezett, ezenkívül patronáló tanár is, a III. éves tanár „A”-soknál.

„Általában jó a közérzetem az egyetemen. A tanszéken jól érzem magam, a külső kapcsolataim viszont nem elég ki-terjedtek, nem nagyon tudok közelebb kerülni más oktatókhoz. De, azt hiszem, ezzel nem én vagyok így egyedül. A diákokkal jól kijövök, hisz nemrég még magam is az voltam.”

Solt Katalin a fiatal oktatók problémáit között említette, hogy elaprózzák magukat, talán nem elég alaposan az órákra való felkészülésben, a tudományos munkában. Ez esetleg az anyagi gondokra is visszavezethető. Viszont láthatóan felderült az arca, amikor azt fejtette, hogy a gyerekes anyának nem nehéz a helyzete itt, nem marad el a munkájában emiatt.

„Lassanként már gondolunk a gyerekekre a férjemmel, aki egyébként szintén közgazdász. Az édesanyámmal lakunk együtt; ő rengeteget vállal otthon, így nekem keveset kell dolgoznom a háztartásban. Szerencsés helyzetben vagyok.”

A takarító néni

Buday Pálné mindig elsőként érkezik az egyetemre. Hajnali 5 órakor már munkára kész; elindult a 301-es terem felé, majd sorban végigjárja a többi helyiséget, seprével, vödörrel, mosóronggyal a kezében, hogy rend és tisztaság várja a diákokat, tanárokat.

Tizennyolc éves kora óta dolgozik. Házvezetőként tevékenykedett; a régi világban uraknál szolgált. De a felszabadulást követően is háztartásvezető volt sokáig. Négy éve került a Kínizsi utcai kollégiumba, ahol szívesen dolgozott a diákok között. Szerette őket. Két éve takarít az egyetemen, ahol tanárok, diákok egyaránt tisztelik és megbecsülik.

Neki is van két lánya és egy fia. Büszkén mondja, hogy fia, Buday Pál nemrég még aktív ökölvívó versenyző volt. Férje 1968-ban meghalt, azóta egyedül él, gyerekei sem látogatják. Azzal üti el a dolgot, hogy nincs is szüksége rá, nem beteges. Mint mondja, neki soha senki nem adott 10 fillért sem az életben. Ezért is fogadta örömmel az egyetemi szakszervezettől, hogy tavaly, életében először, kétéhes beutalót ka-

pott Hajdúszoboszlóra. Nagyon jól esett neki. Rendszerint 6 megye haza utoljára az egyetemről a nyolc órai munka után. Akik ismerik — mint mi is, szerkesztőségbeliek — csak úgy hívják, „Mici néni”. Idén ünnepli 70. születésnapját.

A diáklány

„Nem nagyon ismerem még az itteni dolgokat, hiszen csak egy hónapja vagyok Magyarországon” — mondja a lehalló szöke hajú Jacqueline Stöckler, aki az USA-ból, Oregon államból érkezett hazánkba, s több társával együtt félévet tölt egyetemünkön. „Így sajnos nem tudom, milyen jelentősége van nálátok a nemzetközi nőnapnak. Nálunk ezt nem ünneplik. S hogy mit jelenthet a nőnap? Nem is tudom. Talán akkor jelent valamit, akkor van értelme ennek, ha valamilyen változást okoz a nők helyzetében, az egyenjogúságban. Az Egyesült Államokban vannak vállalatok, amelyek például nem bíznak a nőkben. Nem adnak terheségi kedvezményt, s ha a nő gyereket akar, könnyen elvesztheti az állását. De mint diák, még nem tudok igazán véleményem alkotni a dolgozó nők helyzetéről. Tudom, mi az életet könyvekből tanuljuk, csak nyáron dolgozunk egy keveset. Olyan kívülállók vagyunk még. Érdekes viszont, hogy azok a szervek, amelyek a kormánytól anyagi támogatásban részesülnek, a férfiakkal szemben alkalmaznak diszkriminációt. Ez azt jelenti, hogy a nőket részesítik előnyben, ha mondjuk azonos, de még, ha valamivel jobb képességű férfival hasonlítják is össze. Egyébként ennek hivatalos elismertetése jelenleg a Legfelsőbb Bíróság előtt van” — mondja befejezésül a húszéves amerikai lány, aki odahaza nemzetközi politikát tanul az egyetemen.

Ajánlás gyanánt

A hatvanhat éves Tereza Krisztoforovna Margulova atomtudós, a MEI (Moszkvai Energetikai Intézet) atomerőművek tanszék vezetője mondta nemrégiben:

„Emlékszem, mennyire elletnezték a rokonaim, hogy továbbtanuljak. Ez ellenkezett az évszázados szokásokkal. A lányok már tizenkét-tizenhárom évesen férjhez mentek. A nő élete azonban csak akkor válik teljessé, ha a családon, a magánéleten kívül a hivatásában is megtalálja élete értelmét. De, ha egy nő szakmai sikereket ér el, amellyel megfelelően nem adott 10 fillért sem az életben. Ezért is fogadta örömmel az egyetemi szakszervezettől, hogy tavaly, életében először, kétéhes beutalót ka-

Borsi László

Így lesz még szorosabb a kapcsolat...

Valószínűleg kevesen tudnak arról, hogy szeretett városunkban az Agrár- a Kossuth- és az Orvostudományi Egyetemen kihelyezett tagozata működik a budapesti Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemmel — mondotta egyik fővárosi vizsgáztató, miután 27 vizsgázóból 18-an megbuktak.

A színvonal és a követelmények — tanáraink szerint — viszont közel azonosak a fővárosi, nappali tagozatosokéval. Évenként 5–7 tantárgyunk van, az évek múlásával úgy tűnik, egyre nehezebb 5 év alatt négyszer kell szigorlatolni, s a végén államvizgázni. Munkahelyeinkről javasoltak ugyan bennünket a továbbtanulásra, de jónéhányan megkaptuk már azóta — bérfelajánlás vagy jutalom helyett — „Maga csak ne elgédgetlenkedjen! Maga örüljön, hogy államköltségen tanulhat! Maga helyett mások dolgoznak, amíg tanulmányi szabadságon van!”

1977. őszén is indult előkészítő tanfolyam (pg.-ből és matematikából) sikeres felvételi vizsga esetén ebben az évben is indul új levelező évfolyam. A most negyedikesek viszont jövőre már diplomamunkát készítenek és okleveles közgazdászokká válnak.

Halász István Debrecen

„Kedves Stúdiomos Barátunk”



Cselgáncs

Megnyerte a nehézsúlyúak versenyét a felnőtt II. o. Budapest Bajnokságon Sümegi Ferenc, szakosztályunk versenyzője, március 4-én (szombaton).

Március 5-én (vasárnap) rendezték meg az utánpótlás budapesti kiválasztó versenyét, kilenc egyesület részvé-

telével. Szakosztályunkat 24 versenyző képviselte, közülük nyolcan szereztek érmet: Döcsakovszky Róbert, Varga Ferenc, Sente Zsolt, Donovák Ferenc első, Kikillai Gábor második, Herpai Sándor, Tapolcai László és Mag László harmadik helyen végzett súlycsoportjában.

AZ ÚJ TANÉV KEZDETE több szempontból is jelentős a Stúdió Generale életében: egyrészt lezárását jelenti egy munkaperiódusnak, másrészt új feladatokat, tennivalókat is állít eléink.

Munkánk célját bizonyára sokan ismerik: munkás-paraszt származású középiskolásokat igyekszünk felkészíteni az egyetemre, elsősorban természetesen a felvételire. A jelentkezőkkel a harmadik osztály elején kezdjük meg a foglalkozást, amely a következő tanév végéig tart. A Stúdióba vidéki és pesti középiskolások egyaránt jelentkezhetnek. A vidékiekkel rendszeres levelezés útján tartjuk a kapcsolatot, a pestiek számára minden hét szombatján szemináriumokat tartunk.

A munka a tanítási szünetekben sem szakad félbe. Az évközi munkát három tábor egészíti ki: egy-egy harmadik után a pestiek, illetve vidékiek számára és egy negyedik végén, a tavaszi szünetben a vidékieknek.

A nyár legfontosabb feladata a két tábor megszervezése és lebonyolítása volt.

A vidékieknek a nyári tábort Debrecenben, egy kollégiumban szerveztük meg. A szállás és az ellátás hosszú évek óta először volt ideálisnak mondható. A résztvevők száma a szemináriumvezetőkkel együtt elérte a 230-at.

A tanulmányi munka egy közeli iskolában folyt, és naponta 7-8 órát vett igénybe. Az elsőt napon a gyerekek dolgozatot írtak matematikából, valamint politikai gazdaságtanból vagy történelemből, és a dolgozat eredményei alapján kerültek erősebb vagy gyengébb csoportba. Az órákat a szemináriumvezetők

közös felkészülése előzte meg, az osztott órák rendszere pedig lehetővé tette egymás óráinak látogatását, aminek célja elsősorban a tapasztalatcsere.

A STÚDIÓ ÉLETÉBEN fontos szerepet játszanak az órák kívüli közös programok is. Feltétlenül fontosnak tartjuk azt, hogy a szemináriumvezetők alaposan megismerjék „diákjaikat”, a csoport pedig egymást segít, egységes közösséggé kovácsolódjon.

Az SG-ben a felvételi tárgyakon kívül politika oktatása is folyik. Ennek célja részben néhány alapfogalom megismertetése, részben pedig az aktuális politikai eseményekben való tájékozottság növelése. Vass László, egyetemünk KISZ-titkára az egyetemi mozgalmi életről beszélt a gyerekeknek.

A tábor végén megtartottuk a szintén hagyományosnak számító szakmai és politikai vetélkedőt, ami sajnos bizonyos szervezési hibák és időproblémák miatt kevésbé sikerült.

A PESTIEK TÁBORÁ VESZPRÉMBEN volt, 114 résztvevővel. A tábor célja, a munka jellege lényegében azonos a debrecenivel. Megtartottuk az elmaradhatatlan zongoraestet, az ezúttal sikeresnek mondható vetélkedőt, az ismerkedési esten pedig hazánkban tanuló szudáni diákok mutatták be népiük táncait és dalait Ali Szulejman vezetésével. Külön köszönetet kell mondanunk Kende István elvtársnak, aki rendszeres vendége a Stúdiómnak, és ezúttal is meglátogatott bennünket. Mathesz Tamárnő a pénzről tartott a szem. vezetői számára is érdekes előadást, tanácsaival pedig az

órákra való felkészülést segítette. A politikai órákat egy-egy, a magyar népgazdasággal, illetve nemzetközi kérdésekkel foglalkozó fórum egészítette ki.

A veszprémi táborban felszínre került néhány olyan probléma is, ami nagy vitákat váltott ki a későbbiek során. Aki mindkét táborban jelen volt, láthatta, hogy a pestiek általában lazábban fogják fel a tábor fegyelmét, mint a vidékiek. Ez sajnos, néha egyes szemináriumvezetőkre is átragadt, ami különböző problémákat okozott a tábor életében. A továbbiakban feltétlenül figyelembe kell vennünk azt a tényt, hogy a csoportok csak akkor formálhatók egységes közösséggé, ha a szemináriumvezetők is hasonló közösséget alkotnak.

Veszprémben lezárult az SG nyári tanulmányi munkája. A tanév kezdetétől végére kellett hajtani a végzett munka értékelését, valamint meg kellett határozni és ki kellett osztani az új munkaperiódus feladatait. Ebből a célból a vezetőség párnapos tábort rendezett Balatonlellén, ahol az egyetemi vezetőképző tábor vendégei voltunk. Itt született a Stúdiómos Napok gondolata, amelyeket szeptember végén le is bonyolítottunk.

FONTOSNAK TARTJUK az egyetemre bekerült Stúdiómos diákok további segítségét. Ezt a feladatot összekapcsoltuk a szemináriumvezetők utánpótlás feladatával. Így jött létre az elő- (vagy más néven utó-) stúdió, amelynek keretében felsős stúdiómosok vezetésével történelem, matek és pg-órákat szervezünk olyan első- és másodikéveseknek, akik másodikéves szeretnének bekapcsolódni a

levelezésbe, illetve a tanításba. Részükre a táborokban is megszervezzük a háromnapos látogatást, ahol a tanításhoz módszertani tapasztalatokat gyűjthetnek. Az első évfolyamon végzett munka erősítése érdekében az év elejétől a vezetőségben első évfolyam felelős is működik.

A régi és az új stúdiómosokkal Csillebércen gyűltünk össze egy hétvégen rövid táborozásra, amire sajnos, elég kevesen jöttek el. A másfél napos összejövetel célja elsősorban a jövő feladatainak ismertetése és megbeszélése volt. Vendégünk volt Gondó József elvtárs, aki a felvételi-ről tartott rövid tájékoztatót, valamint Vass László és Nagy Márta.

Fontos feladat volt a vezetőség megritkult sorainak feltöltése. Sajnos, az új vezetőségi tagok munkája álltása egy kissé elhúzódtott. Valószínűleg ez az egyik oka annak, hogy a Stúdiómos munkája a tanév kezdetén néha akadozott. Tevékenységünk számos előre nem látható esemény is nehezítette. Eleget említenünk, hogy beindulás alatt 220 új jelentkezőt kaptunk a Pénzügyi és Számviteli Főiskolától. A kezdeti problémák megoldása után a tanévkezdés rendben megtörtént.

Hagyománynak számít az év elején a stúdiómos találkozó megrendezése azok számára, akik a középiskolában diákjaik voltak. Az idén is jó volt viszontlátni az ismerős arcokat, hiszen ez munkánk eredményességét is jelzi. Reméljük, jövő szeptemberben, az akkori találkozóhoz még több ismerőssel lehetünk együtt.

A Stúdió Generale vezetősége

A notórius évismétlő

Minden félévben felméri, hogy az előző tanévhez képest változott-e az évet, félévet hallgatók száma. A rideg statisztikai adatok mögött sorok, a hallgatók elfogadhatatlan vagy elfogadhatatlan indokai húzódnak meg.

E téma kapcsán kerestem meg egy olyan hallgatót, aki évet hallgató volt. Saját bevallása szerint az ő esetéről vagy csak néhány sort, vagy többszáz oldalas szociográfiát lehetne írni.

Bálint László vagyok. II. éves pénzügy szakos hallgató voltam. Nem első ízben fordul velem elő, hogy abbahagyom az egyetemet vagy hallgatók között. Amikor érettségiztem — nagyon régen, 1970-ben történt —, a középiskolában beszéltek rá arra, hogy jelentkezsek egyetemre, tanuljak tovább. Nem mondom, hogy könnyen befolyásolható volnék, de tudtam, hogy nekem akarnak jót — nagyam magam. Felvettük a Budapesti Műszaki Egyetemet. Két évet tisztességgel elvégeztem, de az év végén végképp úgy alakultak a családi körülményeim, hogy egyszerűen lehet-

len lett volna folytatnom az egyetemet.

— Anyagi jellegű problémák voltak ezek?

— Nem elsősorban. A szüleim közötti egyre rosszabbodó viszony erősen kihatott az öcsémre is, rám is. Már mi ketten sem vagyunk egymással olyan jó viszonyban, mint régen. Felmondták az idegeim a szolgálatot. Nem akarom ezt nagyon teregetni; egyszerűen úgy döntöttem, hogy abbahagyom! Soha nem voltam teljesen egészséges, mindig sokat hiányoztam az iskolából. Abban az időben állandó idegességekben éltem. Részben az otthoni hangulat miatt, részben pedig szorongások miatt, részben pedig szorongások miatt, részben pedig szorongások miatt. Éjjel tanultam, keveset tudtam aludni, hosszú távon nem lehetett volna olyan erőltetett tempóban dolgozni, mint ahogy azt akkor csináltam.

Viszonylag nyugodtan beszél ezokról a dolgokról, pedig nem kis akaraterejű ember. Azt mondta, hogy lemondjon az egyetemről, a továbbtanulásról.

— Hová mentél dolgozni?

— A BKV-nál helyezkedtem el a szakmában; telefonműszerész voltam. Körülbelül egy évig dolgoztam ott, és nem adtam fel, hogy továbbtanuljak.

— De nem a Műszakra jelentkezted újra, hanem az MKKE-re. Miért?

— Ismertem már az ottani társaságot, a követelményeket is és kiderült a két év során, hogy nem felelünk meg egymásnak. Viszont a közgazdasági jellegű tárgyak mindig is érdekelték. Önerőből készülttem a felvételire és sikerült.

— Miért nem esti tagozatra jelentkezted, már akkor?

— Mert nappalira járni egészen más, mint estire. A közösség jobban összekovácsolódik, más a hangulat, a lehetőségek, mind-mind olyan dolgok, amik egy estisnek nem adatnak meg. Anyagilag is meg tudtam oldani, hát ragaszkodtam hozzá. De sajnos már az I. félév végén sejtettem, hogy nem fogom tudni elérni azt, amit akartam. Abban az időben szüntették meg a népgazdterv szakon az elméleti gazdaságpolitikát és

matematikai alapokra helyezték az oktatást. Ezzel nem tudtam lépést tartani, de mégis maradtam a nappalin. Talán nehéz megérteni, de a csoportom olyan jó közösség, kellemes társaság volt, hogy nem volt szívem otthagyni őket. Mindig vágytam arra, hogy szeressenek, foglalkozzanak velem — ha már otthon nem kaptam ezt meg — ragaszkodtam hozzájuk, amíg csak lehetett. Aztán év végén beütött a krach. Két vizsgát túl későre halasztottam, és már nem tudtam időben levezgázn.

— Így utólag hogy ítéled meg, miért nem sikerült?

— Egyrészt nehezen tudtam lépést tartani a csoport elég magas színvonalával, másrészt a tanulás nyugodt körülményei sem voltak biztosítottak — otthon. Komoly erőfeszítésembe került például az is, hogy oroszból ne bukjak meg. Egyébként általában három egész félévet is átjárom. Tehát félévet ismételttem.

— Otthon milyen volt a helyzet? Mit szölkáltak az ismétléshez?

— Hát ez az! Senki nem törődött azzal, hogy mit csináljak. Még tanácsot se tudtam kitérni kérni. Hallgattam, hogy „eltartanak, még meddig akarom ezt így folytatni” stb.

(Ha jól meggondolom, az anyagi kiadásaimnak körülbelül a húsz százalékát fedezték szüleim...) Sokat gondolkodtam azon, mi lenne a legjobb megoldás. Az idén, január elején tudtam végleg határozni: estire megyek, most pedig halasztok egy évet, mert úgy érzem, nem tudnám befejezni a II. évet. Ha nappalin tanulok végig, 30 éves lennék, mire megkapnám a diplomámat, akkor számíthatnék kezdőnek; nem lenne sok értelme.

— Most hol fogsz dolgozni?

— Több ajánlatom is van, de még nem jártam utána mindegyiknek, és addig nem akarok dönteni. Lehet, hogy visszamegyek a BKV-hoz, de ott nyolc órát kellene dolgoznom, nem tudnék rendszeresen tanulni. Mehetnék az V. kerületi IKV-hez irratárt kezelni. Ez nem is lenne rossz, de a raktár egy ablaktalan helyiség, egész nap egyedül lennék és én nem bírom a magányosságot elviselni. Arról nem is beszélve, hogy neonvilágítás van, az pedig a szememnek nem tesz jót.

— Úgy vettem észre a beszélgetés során, hogy elfáradtál menetközben. Így van?

— Igen, valahogy így van. Világéletemben pesszimista voltam, magammal szemben

különösen. Mindig szerettem volna valamit jobban csinálni. Sok mindenem keresztülmentem, és mindig egyedül voltam, ez a legrosszabb az egészben. Otthonról nem számíthatok semmire, az öcsém is éli a saját életét. Nincs lehetőségem arra, hogy függetlenítsem magam a szülői háztól, legalábbis egyelőre. Remélem, ez a megoldás jó lesz, végig tudom majd vinni. Az előttem álló egy év alatt talán rennde jövőre egy kicsit idegleg is, fizikailag is, és akkor könnyebben tudom folytatni, amit elkezdtem.

Bálint László története nem egyedül. Sok fiatalnak vannak hasonló problémái, nem minden családban kiegyensúlyozott, nyugodt a légkör. Biztos, hogy ilyen körülmények között kétszeres erőfeszítés elvégzése az egyetemet, és sokan hajlamosak is arra, hogy elhagyják magukat; családi bonyodalmakkal, idegkimerültséggel mentegessék saját gyengeségüket. Pedig több akaraterejű első nekifutásra is meg lehetne birkózni a vizsgákkal. Bálint László képességei — két alkalommal is felvették egy-egy egyetemre —, kétségkívül jók; s végső soron rajta múlt, hogy így alakult a helyzete.

Egressy Gabriella

Négyen egy házban

Elég nehezen találom meg a házat, kétszer is kérdészködöm. Végül rákádok, két lépcsőházas, négy emeletes, még új szaga van. Délután hívtam föl Gyurit, hogy szeretnék beszélgetni velük a munkájukról, mindennapjaikról.

— Hőnap Pestre megyünk a szülőkhöz, este tehát csomagolunk, szeretnék felvenni két Abba-nagylemezt, és barátainkat várjuk, ha mindezek mellett vállalod, akkor szívesen látunk — válaszolta egyszerűen.

Körülbelül két éve ismerem, Schultz Gyurit és feleségét, Jutkát. Három éve végeztek mindketten közlekedés szakon. Azóta dolgoznak a 14-es Volánnál, én meg szakmai gyakorlaton voltam ott, így akadunk össze. Rögön megéreztem egymásban, hogy a közös egyetem összetartozóvá tesz bennünket a vállalatnál, így, bár nem sokat, mégis feszitelenül beszélgetünk.

Az ajtón a feleség és a férj neve külön-külön — el sem tudtam volna másképp képzelni. Bent aztán kiderül, hogy a vendég család Nagy Gyuri és felesége Luizi, akik egy emelettel lejjebb laknak, annak idején pedig mind a négyen egy csoportba jártak. Valamennyien

pestiek (voltak?), s együtt jöttek Székesfehérvárra.

— De hogy is történt ez valójában?

— Szinte minden rajtam múlt — mondja Jutka. Tanulmányi kirándulásunk voltunk itt, tetszett, ide jöttem nyáron szakmáira. Foglalkoztak velem, jól éreztem magam. Negyedik félév táján már mint munkahely érdekelt. Elmondták, hogy mindenkit egységes fizetésért vesznek fel, néhány hónapig osztályról osztályra járva ismerkedünk a vállalattal, utána beszámolunk, ettől függ majd a további keresetünk, aztán eldől, mit fogunk dolgozni. Tetszett, hogy rögtön próbát kell kiállni. Az utolsó félévben megszületett Tamás, így döntő szempont volt a lakás is, s itt egy éven belül igérték. Két és fél év után lett valóság az ígértből, néhány hete lakunk itt.

— Szóval Jutka az oka annak, hogy most mindannyian itt vagyunk — összegzi Nagy Gyuri, s én nem tudom eldönteni, mennyi a hanghordozásban a vicc, s mennyi a keserű ténymegállapítás.

— Bányátok, hogy így történt?

— Mi épp a napokban beszélgettünk róla, hogyha most kéne kezdeni, ugyanígy csinál-

nánk. Mert kezdő szakember egy vállalatnál tud legtöbbet használni, dolgozni, tanulni — mondja Jutka és Gyuri, Nagyék szerint jobb lett volna valamilyen irányító szervnél kezdeni.

— Milyen továbbképzési lehetőség van vállalati közgazdászok számára?

— Elvileg például a Marxista-Leninista Esti Egyetem, de oda közzárt végzettedet nem küldenek, nagyjából azt az anyagot mi tanulunk már. Van a Közgazdász Szakosító, ahová viszont csak azokat küldik, akiknek ezt a munkaköre megkívánja. A többségnek marad a Közgazdász Továbbképző, én is oda járok most. Az előadásokat és a gyakorlatokat olyanok tartják, akikkel együtt jártunk egyetemre, ők egy-két évvel előttünk végeztek. Ez még magában nem lenne baj, de „a diákok” között vannak tapasztalt vezetők is szép számmal, s ha tudásukat összehasonlítjuk a „tanárval”, már komoly problémák vannak — válaszol Jutka.

Most ők kérdeznak az egyetemről, régi oktatóikról, közben Gyuri megfürdeti Tamást. Nagyék szedelődöznek. Most már csak hátramaradunk.

— Hogyan érzitek magatokat a vállalatnál és a városban?

— Nehéz ezt egyértelműen megfogalmazni. Itt van például a KISZ. Az egyetemen, úgy

gondolom, kilencven százalék fölötti a KISZ-tagok aránya, itt a korosztályunk alig tizenöt százaléka az. A délután négy óra büvös határ, azon túl nem lehet bentnaradni senkit. Megszereztük például a Prémium című filmet. Gondoltuk, az érdekes, gyakorlati problémák vonzani fogják az embereket. Munkaidőben kezdődött a vetítés, de rajtuk kívül alig volt öt-hat néző. De beszélhetek a párt-ról is. Mi vagyunk az első társaság, akik már gimnáziumban is párttagok lehettünk. A HPCS soha nem volt olyan jó és népes, mint amikor mi jártunk az egyetemre, a karon, ha jól emlékszem, harminc százalék volt a párttagok között a hallgató. Aztán eljöttünk ide, ahol a Megyei Pártbizottság akcióprogramjának első pontja legfontosabként a vallás elleni küzdelmet jelöli meg. Almkunhan sem gondoltuk, hogy ilyen lehetséges.

Vagy itt van például Jutka esete. Ő az egyetlen a vállalatnál, aki beszél oroszul, és ezen most azt is értd, hogy hajlandó is beszélni. Nagyon sok kínos esetet lehetne elmesélni arról, hogyan zajlik egy vállalati ünnepség, ahová a városban lakó szovjet elvtársak közül is elhívunk néhányat.

Ezután ők kérdeznak újra az egyetemről már elszakadt, de még odatartozni vágyó kifogyhatatlan kíváncsisággal.

— Tíz év távlatából, hogyan félt meg a gazdasági mechanizmus reformját, mennyire biztosította a gazdasági célok végrehajtását, s mely területeken nem érte el a kívánt eredményeket?

— Úgy ítélem meg, hogy az 1968-ban bevezetett gazdasági mechanizmus működőképesnek bizonyul, a gazdasági célok megvalósítását elősegíti, politikailag pedig egészségesen erősítő hatása volt, nem gyengítette hanem erősítette a szocializmus pozícióját. A legfontosabb célkitűzések tekintetében meggyorsította a népgazdaság fejlődését, a gazdaságban a szerkezeti változásokat — főleg a termelési szerkezet tekintetében — a korszerűsítés irányába ösztönözte. A növekedési ütem gyorsításával együtt az élet-színvonal emelkedése, a realberek és realjüvedelmek növekedési üteme is gyorsabb lett 1968 után.

Az új mechanizmus a népgazdaság nemzetközi együttműködése terén is hatékonyabbnak bizonyult a korábbi rendszernél, a vállalatokat széles területen közvetlenebb kapcsolatba hozta a világpiaccal, épített a vállalatok külkereskedelmi aktivitására. Mind a szocialista, mind a kapitalista országokkal való kapcsolatokat, ha nem is zökkenőmentesen, de nagyobb zökkenők nélkül és a korábbinál hatékonyabban tudja bonyolítani.

Hogy mit nem oldott meg a gazdasági mechanizmus reformja? Nem bizonyult kielégítőnek a beruházások tervezésében és szabályozásában. Nem érvényesítette kellően a hatékonysági követelményeket és a beruházási szférát kevésbé helyezte az áru- és pénzvisszanyomok hatása alá. Ezért a magyar gazdaság ma is a túlberuházások irányába tendál, sajátos beruházási túlfűtöttség jellemző, vagyis

a beruházás egyszerre sok (a lehetőségekhez képest) és kevés (a termelés korszerűsítési igényéhez képest). Nehezíti a helyzetet az, hogy a politikai látómezőben nem a „hatékonyság elteltségére”, hanem csak a kivitelezés gyorsasága kapott elsőlegességet, továbbá ezzel kapcsolatban az „állami nagyberuházás-vállalati kisberuházás” útmutató és éppen ezért hamis szembeállítás.

A világgazdasági kapcsolatok fejlesztését az új mechanizmus viszonyai között mindaddig eredményesen tudtuk megoldani, amíg az 1972—73-as nagy világgazdasági változások be nem következtek. Akkortól tulajdonképpen védekező alapállásra váltott át a magyar gazdaságpolitika — a világgazdasági hatások robbanásszerű „begyűrűzése” ellen. A gazdasági mechanizmus ehhez a védekezéshez megfelelő eszközöztartást biztosított a kormányzat számára. A védekezési szakszóló azonban most már át kell jutnia az alkalmazkodás fázisába.

Az új gazdaságirányítási rendszer az elnyomás hatásokat mellőlt bizonyos zavarokat is eredményezett. A vállalati hatáskörök kiterjesztése helyenként arra vezetett, hogy a vállalatok és szövetkezetek egy része nem tudott jól élni meg a növekedett önállósággal, a gazdaságpolitikával ellentétben helyi cselekvések is előfordultak. Ezek nem váltak meghatározóvá, de kellemetlen kísérőjelenségek voltak. Mint más hasonló esetekben, most is akadnak, akik a melleszhatást összetévesztették a főhatással, és nem a káros kinövészt, hanem az egész rendszert gondolták megváltoztatni.

1972-ben, véleményem szerint, az volt az alapvető dilemma, hogy az új gazdasági mechanizmust visszakorrigáljuk-e a — korábbinál rugalmasabb, de mégis

direktív — tervezési vágyánál, vagy pedig megmaradjunk a reform eredeti alapelvei mellett. Annak idején az volt a politikai határozat, hogy az eredeti alapelveket kell fenntartanunk. Mind-ez bőséges bizonyult, és ma is érvényesül, viszont ezen alapelvek érvényesítése nem lehetséges a gazdasági gyakorlat hosszú időn keresztül való változtatása nélkül. A gazdasági gyakorlatot hozzá kell igazítani az alapelvekhez. Ez magyarul a gazdasági mechanizmus további fejlesztését — és nem visszafejlesztését jelent. Véleményem szerint ez a magyar politikának egyik alapkérdése.

— Gazdasági programjainkban állandó célkitűzésként szerepel a hatékonyság fokozása. Hogyan alakult az elmúlt években a termelés és a beruházások hatékonysága?

— A folyó termelési hatékonysága sokkal inkább javult, mint a beruházásoké. Az utóbbiak hatékonysága is javuló, de ez a folyamat nagyon lassú. A mostani időszak nagy kérdése a beruházások hatékonyságának javítása.

A tízéves új gazdasági mechanizmusról

Nyers Rezsővel, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének igazgatójával

Makroökonómiai meg kell oldanunk, hogy a túlberuházás tendenciáját megállítsuk. Ez elsősorban népgazdasági tervezés kérdése, ezen kell tehát javítanunk. Nem úgy, hogy a tervezés részleteiben foglalkozzunk a beruházásokkal, hanem a beruházási összefolyamat szabályozását kell jobban megoldani, a beruházási lökészszerűségeket kiküszöbölni. Ezzel együtt

a beruházások folyamatos kivitelezésére a mainál kedvezőbb körülményeket kell teremtenünk. Az időnkénti importkorlátozások a tervezési és kivitelezési tevékenység összehangjának hiánya makroökonómiai megoldásokat igényelnek.



Mikroökonómiai szinten elsősorban a beruházási bürokráciát kell alaposan megnyírni, ennek teremtői és hordozói sajnos az államigazgatási szervek. A vállalatok érdekeltiséget kell tovább növelni abban, hogy a beruházások kivitelezése gyorsabb és jobb, gazdasági eredményessége nagyobb legyen.

— A személyi jövedelmek alakulására hogyan hatott az új gazdaságirányítási rendszer, milyen pozitív és negatív jelenségeket hozott felszínre?

— Itt egy vonatkozásban visszautalnék az előző kérdésekre. Úgy vélem, nem szabad a gazdasági élet minden jelenségét, a növekedést, a hatékonyságot csak a gazdasági mechanizmussal összekapcsolni, minden jelenséget erre visszavezetni. A mechanizmus a gazdasági cselekvések körülményeit, az érdekeltiséget teremti meg, de a cselekvő emberek szándékai, felismerései ugyanolyan fontos tényezők. Fejlesztési politikát, gazdasági mechanizmust és gazdasági gyakorlatot együttesen, összehatásukban kell végül is figyelembe venni.

Személyi jövedelempolitikánk szerintem nem ösztönöz kellően arra, hogy a több és jobb munka nagyobb anyagi elismeréssel párosuljon. 1968-ban tettünk lépéseket ebbe az irányba, ezek azonban az évek folyamán fokozatosan veszítettek hatóerejükből.

A másik probléma az, hogy sok ember szívesen dolgozna többet a szocialista szektorban, de erre kevés lehetőség mutatkozik. Ezért, hogy többet munkáljunk több keresetért, a szocialista szektoron kívül keresni és találni meg ennek a lehetőségét. Különböző érvényes ez a fiatalokra, akik életüknek beruházási periódusában vannak, s szükségük van magasabb, mint a már jobban berendezett generációké. Ez a probléma még nem kap reális megítélést a gazdaságpolitikában.

Személyi jövedelemelosztásunk legnagyobb gondja nem a gazdasági mechanizmusból, hanem a társadalom demográfiai tagozódásából származik. A családi jövedelmek a családok különböző összetétele miatt túlzottan differenciálódnak. Ezzel szembe kell szállnunk, aminek fő eszköze a gyermeknevelés költségeihez való állami hozzájárulás és a nyugdíjrendszer továbbfejlesztése. Ez nem oldható meg egyik évről a másikra. Jelenleg azzal a problémával bírnak, hogy a növekedési folyamatban fenn tudjuk tartani ezekben a társadalmi juttatásoknak az értékállóságát. Egyelőre ez is nehézségekbe ütközik.

Ha egy gazdasági reformot a szóhasználat tíz év múltán is új gazdasági mechanizmusként tart számon, az több dolgot jelenthet. Egyrészt, hogy az akkori változások gyökeresen újat hoztak a gazdaság és a társadalom életében, másrészt, a kifejezésben benne van az is, hogy az akkori reform nem szűrkült el, nem vált megszokottá, a gazdasággal foglalkozók érdeklődésének középpontjában áll.

Ennek, valamint az előadó, Nyers Rezső személyének tudható be az a fokozott érdeklődés, mely február 9-én a Polvax utáni legelső konferencián előadást tartott. A Polvax után kerestük fel Nyers elvtársat, hogy válasszon az új gazdasági mechanizmussal kapcsolatos kérdéseinkre.

— Amikor a mai gazdaság problémáiról, gondjairól esik szó, gazdasági szakemberek és kutatók egyaránt elsők között említik meg, hogy az árrendszer nem felel meg a megváltozott követelményeknek. Árrendszerünk továbbfejlesztése milyen intézkedéseket igényel?

— Árrendszerünk alapos to-

egyáltalán nem hasonlítanak azokra a körülményekre, amelyeket ezzel a jelzővel illetünk a régi időkben. Igazából a munkaerő nem célszerű felhasználásáról van szó. Számítások szerint a veszteségek aránya mintegy 20—25 százalék. Ez a szám a termelési folyamatban dolgozóknál kisebb, a termelői folyamat előkészítésében vagy folytatásában dolgozóknál nagyobb. A veszteségek csökkentését tehát elsősorban ezeken a területeken kell keresni.

Ebben a vállalatok érdekeltisége jelenleg nem kielégítő, nincsenek rászorítva arra, hogy megkeressék és feltárják a rejtett tartalékokat.

— Más szocialista országokban is hasonló a helyzet?

— Országokként különböző mértékben, de mindenütt lényeges az úgynevezett veszteségszámok. A nyílt munkaerőfelesleg tekintetében azonban majdhogynem országokként más és más a helyzet, a foglalkoztatottság aránya is különböző, de különösképpen más a mezőgazdaságon kívüli foglalkoztatottság aránya.

— Milyen módon lehetne megszüntetni — de legalábbis csökkenteni — a munkaerőhiányt?

— Egyik oldalról, olyan gazdaságpolitikát kellene a mainál jobban előtérbe helyeznünk, amely nem a munkahelyek számának növekedését, hanem népgazdasági szinten változatlan újatermelődését, ugyanakkor strukturális átrétegződését eredményezi. Ennek kulcskérdése az, hogy egyfelől a legkorszerűbb technika gyorsabban nyomonjön be a termelési folyamatba, másfelől a termelési kapacitások korszerű területen visszafelújulnak a tevékenységét. Különösen az utóbbi még nincs megoldva a mi viszonyaink között, és ez valószínűleg gyenge pontja a ma ismert szocialista gazdasági rendszerek mindegyikének.

Másfelől növelni lehetne a munkaerő kínálatát is. Említettem már, hogy társadalmunkban sokan vannak — például a nyugdíjasok — akik szívesen dolgoznának többet, de a jelen viszonyok között ezt nem tudjuk lehetővé tenni számunkra.

E két folyamattal

a munkaerőhiány szűkítésével és a munkába bevonhatók számának növelésével — a munkaerő keresletét és kínálatát bizonyos idő alatt egyensúlyba lehet hozni. Semmiképpen nem egy sorozatos elrendelés számunkra, hogy örök időkre ilyen feszült helyzetben működjünk és fejlődjünk a gazdaság.

A munkaerőhelyzet a gazdasági növekedés ütemére is hatással van. Lényeges kérdés, hogy milyen ütem mellett tud természetes módon, erőltetés nélkül fejlődni a népgazdaság. Lehetséges, hogy ez a növekedési ütem — többek között a munkaerőhelyzet miatt is — a jövőben némileg csökken.

— A külkereskedelemben jelentős szerepet játszik gazdaságunk fejlődésében. Az utóbbi években fokozottabb figyelmet fordítottunk a tőkés exportra. Nem áll-e fenn ellentmondás a hazai és szocialista felhasználók igényeinek kielégítése, valamint a szocialista országok „devizahűségé” között? A tőkés export nem szívja-e el a magas színvonalú árukat a hazai fogyasztók elől?

— Elméletileg ilyen veszély van. Gyakorlatilag azért nincs, mert nem szocialista gépeket exportunk nagyon kicsi. Olyannyira, hogy semmit sem vonunk el sem a hazai, sem a szocialista piactól. A gépek és berendezések aránya a tőkés exportban 3—4 százalék. Egyes esetekben előfordul — ma már ritkábban — hogy külföldön jelentkezzünk olyan gépekkel, melyek itthon még nem működnek, de ennek az az oka, hogy nincs olyan üzemünk, ahol behatolhatnánk a gépet.

A devizahiány sokszor valóban arra kényszeríti a népgazdaságot, hogy amit csak lehet, exportáljon. Ennek helyessége erősen vitatható, de sokszor kényszerűen vállaltat, nem jó, ha gondolatban szembeállítjuk egymással a három láncot. A magyar népgazdaság adott-

get teremteni, hogy tőkés importból csak tőkés export lehet.

— Tudatilag mennyire voltak felkészülve a gazdasági mechanizmus által megkövetelt változásokra?

— A gazdasági életben tevékenykedő többsége tudatilag annyira fel volt készítve, hogy kívánta a reformot, látta célszerűségét és szívesen vállalt részt annak megvalósításában. Ez vonatkozik a többségre. A reformnak voltak ellenzői és voltak olyanok, akik nem álltak szembe vele, de bizonyos ellenérzésekkel fogadták a változásokat. A gazdasági életben jelenkező problémák, visszahatások ezeket az ellenérzéseket egy időszakra felerősítették.

Az, hogy az újak kétszer kell meghódítani az emberek gondolatvilágát, minden nagy vállalkozásnak típusos lélektani folyamata. Először, amikor elfogadják programját, másodszor, amikor a gyakorlatban is kipróbálják és ki-derül, hogy a megvalósítás nem problémátlan.

Ez minden nagy politikai és társadalmi változásra érvényes törvény. Az új mechanizmust a mostani években kell másodszor elfogadnunk, magunkévá tennünk. Föld S. Péter

Az épületről — szubjektíven

Napról napra várjuk, lessük a híreket, Ha ketten bárhol összefutunk, az első kérdés: Mi lesz, hogy lesz, mikor kell költözni, hova, meddig? Röpködnek a számok: ennyi millió, annyi millió, milliárd. Három-négy évig, vagy talán öt-hatig? Talán még tovább? Hisz a Gellért fürdő is... Nem volna jobb akkor már egy újat építeni? Nem lehet — műemlék!

Nemcsak műemlék. Nemcsak az Országos Műemléki Felügyelőség ragaszkodik a helyreállításához. Mi is kötődünk hozzá, akik közel három évtizedet töltöttünk a falai között. De azt hiszem azt is, aki először lép be, nemcsak a méretei, formái, vonalainak harmóniája nyűgözi le. Érzí, nem akárhová lépett be. Megcsapja a genius loci, a hely szelleme.

Érdekes módon a régi épülethez, a Szerb utcai csúnya, szűk, börtönszerű házhoz (a Tanácsköztársaság bukása után valóban börtön volt), szinte semmi érdemleges emlékem nem fűződik. Azoknak az éveknak a legnagyobb élményt nyújtó eseményei, Rudas László, Nagy Tamás, Pityercev szovjet vendégprofesszor előadásai (Bors Jenő ragyogó tolmácsolásában), szinte mind a Jogi Egyetem épületének termeiben zajlottak le. Kezdetől fogva tudtuk, hogy a Szerb utca csak átmeneti otthon, a Duna-parton épül az igazi, a méltó. Az 1950—51-es tanévben költöztünk át. Az eredetileg egész más célra épült, de külsejében, belsejében felújított régi palota a mi számunkra akkor sokkal többet jelentett, mintha egy vadonatúj, speciálisan az egyetemi oktatás szükségleteire szabott épületet kaptunk volna. Kifejezte a hatalomátvételt.

Az egyetem eredeti alapító ünnepségéről csak egészen halvány emlékem van, az új épület felavatásáról — kitörölhetetlen. Olyan honfoglalás féle hangulata volt. A zsúfolásig megtelt aulában Gerő Ernő tartotta az ünnepi beszédet. Azt mondta: ti lesztek az új, szocialista gazdaság parancsnokai. Mi elhittük. Abban az időben sok mindent mondtak, amiről később ki-derült, hogy nem igaz. Ez azonban valóra vált. Ezeknek az éveknak a személyi kultuszról, dogmatizmusról terhes légköre természetesen egyetemünket sem kímélte. Behatolt a falai közé. De mintha nem érezte volna itt magát nagyon jól! Ebben az időben is élt, hatott, érvényesült, az alkotó, önálló közgazdasági gondolkodásra törekvők.

Az avatáskor az épület — belülről — még közel sem volt teljesen kész. A nagyeladók, az olvasóterem kialakítása még hátra volt. Az egyetem vezetésének ez szívélye volt, rendkívül nagy gondot fordított rá. Szinte nem volt olyan értekezlet, megbeszélés — akármilyen távol is esett tőle a tárgy —, ahol ne hallottunk volna róla. Amikor aztán elkészült az akkor országos látványosság számba menő 400 személyes olvasóterem — melynek szebbet, be kell vallanom, azóta sem sokat láttam — egyenként és csoportosan jártunk a csodájára. És milyen büszkeséggel fogadtuk a számtalan látogatót, vendég elismerését!

Alig néhány évvel később az ellenforradalom vihara támadta meg a falakat, de azok nem rendültek meg, szilárdaknak, erőseknek bizonyultak. (Egy apró epizód: A leg súlyosabb napokban, október végén, célszerűnek látszott elégetni a pártszervezet irattárának egy részét. A választás a technológia tanszék kemencéjére esett. Úgy látszik azonban nem volt jó a szellőzése, nagy füst támadt. Felkúldték a „forradalmi” őrség egyik tagját (akkor még a harmadik emeleten volt a tanszék): állítsa elő a tiltott tevékenységet végzőket. Ketten voltak Bikics Antóniával. A puskával felfegyverzett ő, volt tanítvány, „kezeit csokolom”-mal köszönt, és végtelen zavarban kísért le bennünket a „forradalmi tanács” illetékes tagjához, akinek az volt a véleménye, hogy az egyetemi pártszervezet szuverén módon rendelkezik az irataival, azt csinál velük, amit akar. Védtek a falak.)

Alapjában békés, kiegyensúlyozott alkotó munka évtizedei következtek reformokkal és reformok nélkül, számos kisebb zavarral, kudarcral, de végül is jelentős eredményekkel. Az épületet teljesen „belaktuk”, szépségeit megszoktuk, mindennapi tevékenységünk szinte észrevétel nélkül keretévé vált. Azután egyre inkább kiütköztek a hibák. Először is, hogy kicsi, kinőtűk, kevés a helyiség. Megkaptuk a Makarenko utcai épületet, de akik odakerültek, sokkal kényelmesebb körülmények közé, mindig egy kicsit számkivetetteknek érezték magukat. Azután a rossz fűtés, a hulló vakolat stb. Most, hogy azzal fénvetek, teljesen felmondja a szolgálatot, részlegesen, időlegesen el kell hagynunk, újra nagyon érezzük, mit jelent a számunkra. Nagyon hosszú lesz ez az idő. Összetartó, kohéziós erejét nagyon nehéz lesz pótolni.

Falusné Szikra Katalin

„Felépül végül a házunk...?“

Beszélgés Simor János miniszteri biztossal

ANNYI MINDENT OLVASTUNK-HALLOTTUNK

az utóbbi két hét során egyetemünk megrokkant egészségi állapotáról, hogy sokan kétkedve nézik a beteget: egyáltalán lehetséges itt végleges gyógyulás? No és ha igen, megéri-e közülünk bárki is (meg e falakon belül) épületünk újjászülését?

Mi lesz a munkák menete, meddig fog tartani, és egyáltalán hol kezdenek majd hozzá? — A legsürgősebb feladat, hogy a veszélyesnek minősített helyeken a közvetlen életveszélyt elhárítsuk — mondja Simor elvtárs —, ami (ellentétben némelyik tudósításban leírtakkal) korántsem érinti az egész épületet, csupán az aulát és az előadókat. Ahol még további helyiséget lezártunk (a harmadik emeletre gondoltok), ott inkább csak a veszély lehetősége áll fenn — egészen biztosat a további vizsgálatok mondanak — mindenesetre az az álláspontunk, hogy ha akár csak 10 százalékos is a veszélyeztetettség, a szükséges intézkedéseket máris meg kell tenni; tulajdonképpen ez történt most is.

Mindenesetre egyáltalán nem szabad a helyzetet dramatizálni, mert szó sincs drámáról, az épület egyéb részei teljes biztonsággal használhatók, ami pedig a rekonstrukciót illeti, ez egy olyan szükséges rossz, amit el kell és el is lehet viselni. Bizonyos kényelmetlenséget fog jelenteni, de erre (pl. a Kinizsi utcába költözésre) előbb-utóbb úgyis sor került volna.

(Éppen ez az, ami jelenleg a hallgatók többségét foglalkoztatja, tudniillik, hogy ebből az „előbb-utóbb”-ból inkább utóbb lett. Amíg meg nem indult a vakolat, a rekonstrukció ügye is helyben járt. S a közvetlen indoklás — „nem volt kivitelező” — nyilván csak a felszínre vonatkozik, de akkor önkéntelenül adódik a következő kérdés: miért nem volt kivitelező, és főként: egy felsőoktatási intézmény működésének a biztosítása legalább annyira politikai, mint „piaci” kérdés! Hogy lehetséges mégis, hogy — látszólag — az építőipar iránti kereslet-kínálat alakulásán múlhatott a rekonstrukció megkezdése?

Mint kiderült, a kérdés messzebb vezet, mint talán gondolnánk; az építőipar olyan ténylegesen létező kapacitás gondjaihoz, melynek látható jelei például az aladúcolt lakások a Belvárosban, az akadozó építkezés a budai Várpalotánál, a Vigadónál, az el sem kezdett Nemzeti Színház stb. stb., s melynek okai már olyan közismert gazdaságpolitikai (vagy éppen gazdaságtörténeli) kérdésekkel függnek össze, mint például a különböző ágazatok egymáshoz viszonyított fejlesztése a beruházás-politika, az „örökölt” lakáshelyzet, vagy akár a fogyasztás-felhalmozás aránya.

Mindezek — a dolgok jelenlegi állása mellett — a közgázt most már nem kevésbé érintik, hiszen végül is megkezdődik a rekonstrukció — a kérdés ma inkább az, hogy

mikor, hogyan, és hogy meddig fog tartani?...))

A KÖZVETLEN ÉLETVESZÉLY

elhárításán túl az elsődleges feladat az oktatás feltételeinek biztosítása. Ez jelenti egyrészt a Kinizsi utcai épület rendelkezésre bocsátását, másrészt — ha lehetséges — az előadók legalább egy részének ideiglenes helyreállítását, használhatóvá tételét. Ezt célozzák a most folyó munkálatok: az üveglapokat mindenütt kiemelik és helyükre furnér lemezeket helyeznek — a mennyezeti vasszerkezetre nehezedő nyomás így kb. az egyharmadára csökken (ami az életveszély kiküszöbölését is jelentheti). Természetesen ezt majd egy újabb vizsgálat felméri, de valószínű, hogy egy vagy két előadóban ismét folytatható a tanítás.

A következő a fűtési hálózat rekonstrukciója lenne. Évek óta közismert, hogy az egész fűtési rendszer elavult, sőt, bizonyos szempontból eleve hibás, egyébként nem történhet meg az, amit a hallgatók nap mint nap a saját bőrükön tapasztalhatnak: a nagyedzők első sorában nagykabátban kénytelenek hallgatni az előadást, a hátsó sorokban pedig nem lehet megmaradni a melegtől. Ma már meglehetősen elavult megoldás az is, hogy egy ekkora épület fűtését széntüzelés biztosítja.

A tervek szerint, a hálózat felújítása után az épület gázfűtéses lesz; ez azonban már szorosan kapcsolódik az épület teljes rekonstrukciójához, hiszen a kazánokat a padlón kellene elhelyezni, ami azonban nem lehetséges a födém szerkezet átépítése előtt.

A harmadik ez a bizonyos vakolat-ügy. Hogy a vakolat hibás, erről végképp nem tudot (nem tudhatott) senki, rejtett hiba volt. Ha történetesen nincs ez a vakolathullás, akkor csak a rekonstrukció megkezdésekor derült volna ki a dolog, nem kis meglepetést okozva. (Tudni kell, hogy az épületet a második világháború során bombatalálat érte — az akkori rekonstrukciót nyilván az adott lehetőségek, rendelkezésre álló építési anyagok stb. szerint végezték —, így történhetett meg, hogy — mint azt a vegyelemezés kimutatta — nehéz a szükségesnél kevesebb kötőanyagot kevertek el a vakolatban.)

AZ ÉPÜLET FELÚJÍTÁSA

feltehetően szakaszosan és vertikálisan történik majd: tehát mindig egy-egy épületrészt, a pincétől a padlásig lezárunk, miközben a többi rendeltetésszerűen használható. Hogy mindez konkrétan hogyan fog történni, ez már a kivitelezési terv függvénye.

Sajnos több olyan tényező is van, amelyek kifejezetten lassítják, vagy legalábbis megnehezítik a munkák elvégzését. Hogy csak a legközelebbit, az imént említett bombasérülést említsük: pillanatnyilag úgy tűnik, nincsenek meg az akkori rekonstrukció tervei,

enélkül pedig szinte mozdulni is alig tudunk, hiszen nem tudjuk, hogyan állították helyre, milyen az épület statikai állapota. És ha továbbra sem kerülnek elő az akkori leírások, kénytelenek leszünk a szükséges méréseket most elvégezni, ami meglehetősen lelassítja majd a munkát.

Mindezen azonban csak egy „adalék” a többi gond mellé, amelyek ettől függetlenül léteznek akkor is, ha az épület épen megússza a háborút.

Közülük a leglényegesebb, hogy műemlék épületről van szó. Immár több mint száz éves, 1872-ben készült (Ybl Miklós tervei alapján). Ez nagyon megnehezíti a rekonstrukciót, sokkal bonyolultabb, körültekintőbb munkát igényel; a hagyományos építési tevékenységen túl egy sor egyéb speciális munkára is szükség lesz, mint pl. kőfaragásra.

UGYANCSAK MŰEMLEK JELLEGÉBŐL

fakad, hogy hagyományos módon épült, ivgerendákkal, téglafalakkal, vakolattal, ami jelen esetben azt jelenti, hogy a rekonstrukció gyorsítását segítő előregyártott elemek, technológiák alkalmazásától javarészt el kell tekintünk, hacsak nem találunk valami áthidaló megoldást...

Lényegében ehhez kapcsolódik az is, ami eddig is a legsúlyosabb gond volt: az efféle munkák elvégzésére alkalmas szakmunkásgárda többségében már kiöregedett, kihalt, nincs utánpótlás — nem véletlen, hogy a szakzsargon „fehérmunkásoknak” nevezi őket. Ha mindehhez hozzávesszük, hogy építőiparunk jelenleg hány jelentős területen van lekötvé (gondoljunk a metróra, a lakásprogramra, a belváros tatarozására), s persze hány területen volna rá e percben is égetően szükség — nem kecsesítő a helyzet.

Mindezek ellenére bízom abban, hogy a kivitelező problémát hamarosan megoldjuk. Volumesben a rekonstrukció semmiképpen sem jelenthet problémát — építőiparunk termelése több tízmilliárdos nagyságrendű; egy 100 millió tételű építési munka elvégzésére minden további nélkül képes, még az imént említett komplexitás ellenére is. Hogy csak egy példát mondjak: a tetőszerkezetenél kb. 600 négyzetméter födémzetet kell kicserélni; ez nagyjából megfelel tíz lakás födémzetének. Amikor csak Budapesten évi 15 000 lakást építenek, akkor mindez nem okozhat gondot.

Részemről az eddigi kivitelezőhiány okát (túl az építőipar leterheltségén) többek között abban látom, hogy a felkért vállalatokhoz csak a megrendelés, a rekonstrukció ténye jutott el — a munka jellegéről nem kapták meg a kívánt mélységű információt (mennyi kőfaragó, mennyi hagyományos munka stb.), maguk sem tudhatták pontosan, mibe vágnak bele; nyilván nem szívesen vállalták (főleg akkor, amikor így is bőven el vannak látva megrendelésekkel). Ha mindezt jobban előkészítjük, talán könnyebben akad vállalkozó, s persze végső soron ma már fennáll a hivatalos kijelölés lehetősége is. Sőt, az igazság az, hogy tekintettel a feszített építési programunkra, azt hiszem, idővel hozzá kellene szoknunk a gondolathoz, hogy adott esetben — bizonyos speciális részfeladatok elvégzésére — esetleg import kapacitást is igénybe vegyünk...

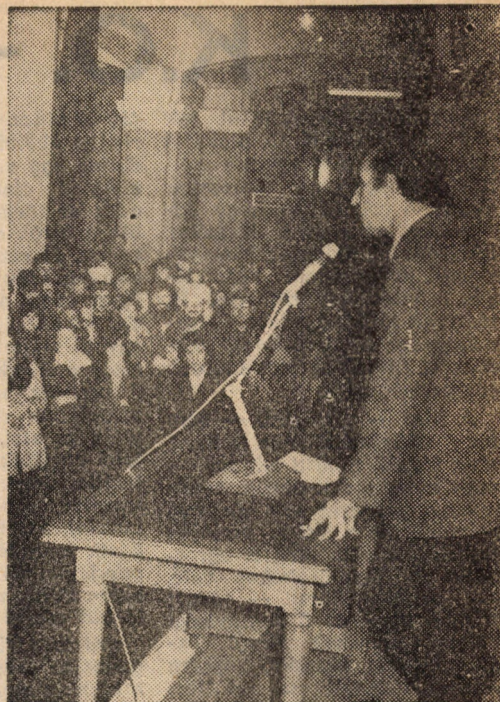
HOGY MIKOR KEZDŐDHEZ

a tényleges rekonstrukciós munka? Tekintettel az imént említett statikai és más egyéb vizsgálatokra, felmérésekre, valamint arra, hogy konkrét kivitelezési tervet csak mindezek (valamint persze a kivitelező) ismeretében érdemes és lehet készíteni, mindezer rá-mehet egy fél vagy akár egy egész év is. Ezek után az építési munkákat talán 3-4 évre lehetne becsülni — persze minderről konkrét terv ismerete nélkül nagyon nehéz akár csak megközelítőleg is bármit mondani.

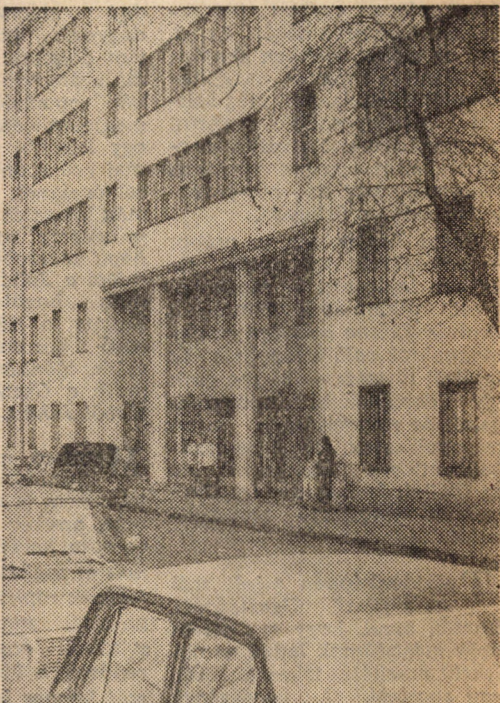
Talán még csak annyit tennék mindehhez hozzá: „bajban ismerik meg egymást az emberek” — s meg kell, hogy mondjam, nagyon örültem, amikor hallottam, hogy a hallgatók közül többen felajánlották segítségüket (a Kari KISZ-vezetőségek hivatalosan is jelezték ezt), akár a költözéshez, akár a rekonstrukciós munkákhoz.

Nagyon jó dolog ez, már légkörénél fogva is nagyon megkönnyíti az ilyen reagálás az egyetemi vezetés helyzetét, emellett pedig valóban szükség lesz a segítségre — s jó tudni, hogy számíthatunk is erre...

Fóris György



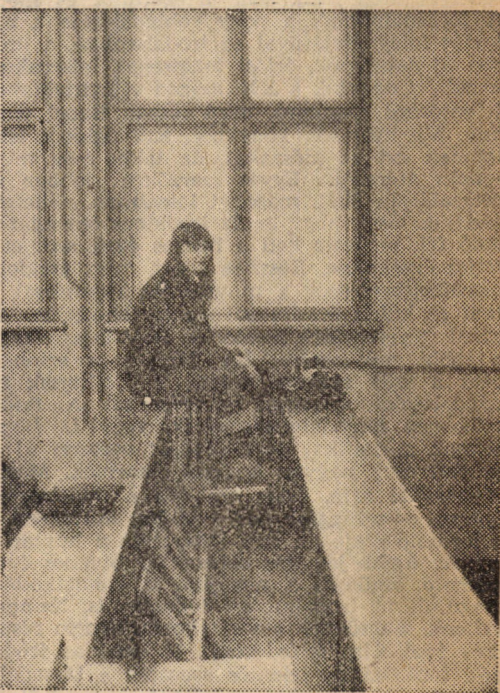
„Ha felnéznek, azt láthatják, hogy nemcsak úristen van, hanem tető sincs”



Igy néz ki kívülről az új KÜZGÁZ



A padokat minden szempontból kipróbáltuk



Fáth Péter fotói

Jó rendszer, ha jól csinálják

A végzősök is kézhez kapják az államvizsga tematikát

A végzős hallgatók többsége már a szakdolgozatát írja. Nemsokára elérkezik a vizsgaidőszak és utána az államvizsga, ahol meg kell védeni szakdolgozatát, s ahol értékelik majd azt.

Stark Antal általános rektorhelyettes kértedeztem meg arról, milyen lesz az idei államvizsga? Mik a követelmények, mik az elbírálás szempontjai?

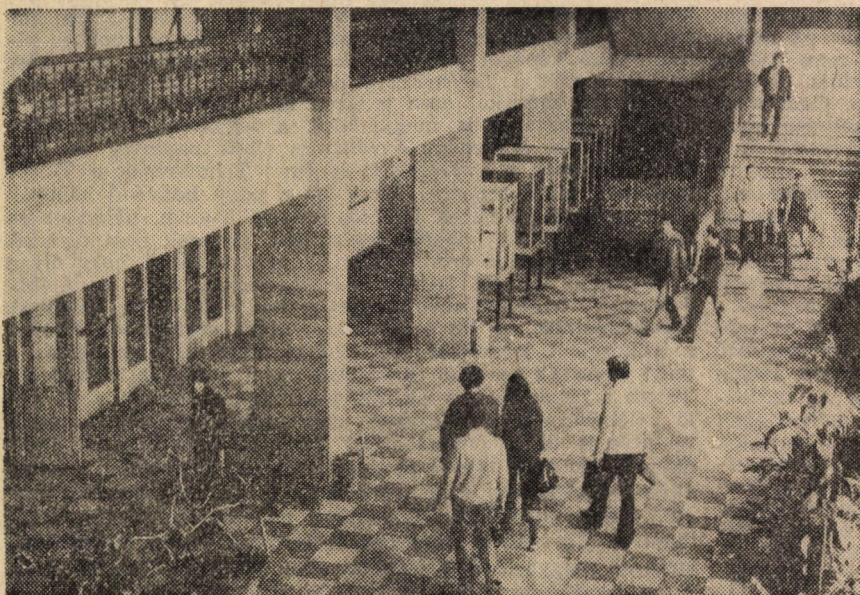
— A rektori tanács múlt évben, 1977 márciusában foglalkozott a komplex államvizsga kérdésével, s ekkor meghatározta az államvizsga rendszerét. Arra törekedtünk, hogy nem a tételes számonkérés, hanem a komplex jellegű hangsúlyozzuk a vizsgán. Az ülésen a rektori tanács jóváhagyta a tematikát is. Ezen a rendben, ebben az évben nem kívánunk változtatni, sőt, megpróbáljuk a tavalyi határozat végrehajtását még jobban elősegíteni. Ezt szolgálja az is, hogy az államvizsga bizottságok elnökeinek — most a napokban kapták meg a miniszterhelytestől a felkérő levelet — és a dékán elvtársaknak megküldtük a komplex államvizsga lebonyolításának rendjéről és az értékelés szempontjairól szóló rektori tanácsi állásfoglalást, amit a múlt évben hoztunk.

Úgy érzem, hogy a rektori tanács állásfoglalását tavaly még nem sikerült minden esetben érvényesíteni. Nem utolsósorban azért, mert nem tudta minden a vizsgáztató, illetve elnök, hogy miről is van pontosan szó, különösen akkor, ha az illető külső szakértő volt. Ezért most mindenkivel megkapja az államvizsgával kapcsolatos szabályzatot. Az értékelés egységesítése ér-

elméleti vagy gyakorlati jelentősége; a gyakorlatban való (esetleges) felhasználhatósága; a téma kidolgozásánál a jelölt: alkalmazza-e a tanultakat, milyen széles körű irrodalmat dolgoz fel, épít-e a gyakorlati tapasztalatokra, felvet-e új gondolatokat; a szakdolgozat szerkesztése, stílusa; az irodalmi forrás kritikája; az alkalmazott mód-szerek bírálatá.

A komplex szóbeli államvizsga kérdései alapvetően két területre irányulnak: a diplomamunka témekörére; a jelölt szakismeretének, általános közgazdasági szemléletének és jártasságának megállapítására... A komplex szóbeli kérdéseket úgy kell kialakítani, hogy ne korlátozódjanak a szakdolgozat szorosan vett témájára. A kérdések vagy az alapvető összefüggések felől fokozatosan közelítsenek a szakdolgozatban szereplő konkrét problémához, vagy a téma csak az indítást adja a kérdésfeltevéshez.”

K. E.



Honfoglalás

Néhány sort idéznék a tájékoztatóból, melyet az államvizsga-bizottság elnökei számára egyetemünk megküldött.

„A komplex államvizsga a szakdolgozat elkészítéséből, valamint a közgazdasági szakmai jártasságot értékelő szóbeli vizsgából áll... A diplomamunka elbírálása, értékelésének fő szempontjai: a téma jellege,

Jazz - Fórum

A moziból kifelé jövet két rózsaszínű K. O. plakátot pillantottam meg egymás mellett. Másodpercnyi elmezar elegendő volt ahhoz, hogy kiagyaljam ezt a csak látzólag frappáns betűjátékot. Más variációs lehetőségem nem lévén örömet beértem ezzel is, márcsak azért is, mert lagymatagsága ellenére Rényi Tamás új filmjének legfőbb értékelését adja.

A film — valószínű — nem fog világhódító útra indulni, nem fogják miatta lehúzni a nagy nyugati sex-mozik redőnyeit, a western sem túrja ki helyéből, de a hazai vígjáték fejlődésében ha nem is ugrotunk át lépcsőfokokat vele, — vitathatatlanul — eggyel feljebb léptünk. E mennyiségi változás nemcsak Rényi Tamás érdeme, legalább annyira András Ferencé is, aki Veri az ördög a feleségét c. filmjével nem a falregető röhgötefést, hanem a sokkal nehezebb szatíra műfaját vállalta fel filmjében egyben önvizsgálatra készítve nézőit. Ez az, ami az utóbbi években annyira hiányzott a magyar vígjátékokból, és ez az, ami még sokkal látványosabb szellemi pengevillogtatást kíván a szerzőktől, mint a gegek egymásra halmozása egy érdekes-érdektelen történet ürügyén.

Rényi Tamás sem az utóbbi — kétségkívül könnyebb, de egyben lejáratos — megközelítést alkalmazza filmjében. András Ferenc erőssége az önmagunktól való eltávolítás és felülről láttatás — hiszen csak így derülnek ki kicsinyességeink és mindennapos, apró talpnyalásaink. Rényi egy szűkebb világra koncentrált, de az ökölvívás mikroszférájában is talál kitégítható mondani-valót.

Tulajdonképpen miről szól ez a film? Barátságáról, bozról, arról, hogy mit jelent örök másodiknak lenni, az objektív megítélés lehetőségeiről, egy sportoló kiöregedésének következményeiről, egy modernkori arénáról és ha az ember jól odafigyel, minden jelenet egy új céltáblára céloz, hol a szélbe, hol a közepébe találva.

Rényi akár drámát is forgathatott volna a film alapanyagából, mert a témában önmagában még semmi víz-

játéki nincs. Két barát, két rivális ökölvívó gigászi küzdelme egy válogató verseny előtt és alatt. Voltaképpen csak az történik, hogy a jobbak a bírók elfogultsága miatt veszít, és ezzel még a barátságot is szétverik a ringben. Hogy ebből a keserű és katarzist kiváltó témából a rendező egy jó vígjátékot csinált, komoly erőnyeket csillant meg. S teszi ezt mindazzal, hogy megalkotta egy edző képében talán az utolsó évtized legjobb vígjátéki figuráját, megtalálta hozzá messze földön a legrátermettebb színészt (Inke László), aki valóssággal szípköz-kázik szerepében, és filmje mindemellett az adott történeten kívül, még annyi másról is tud szólni.

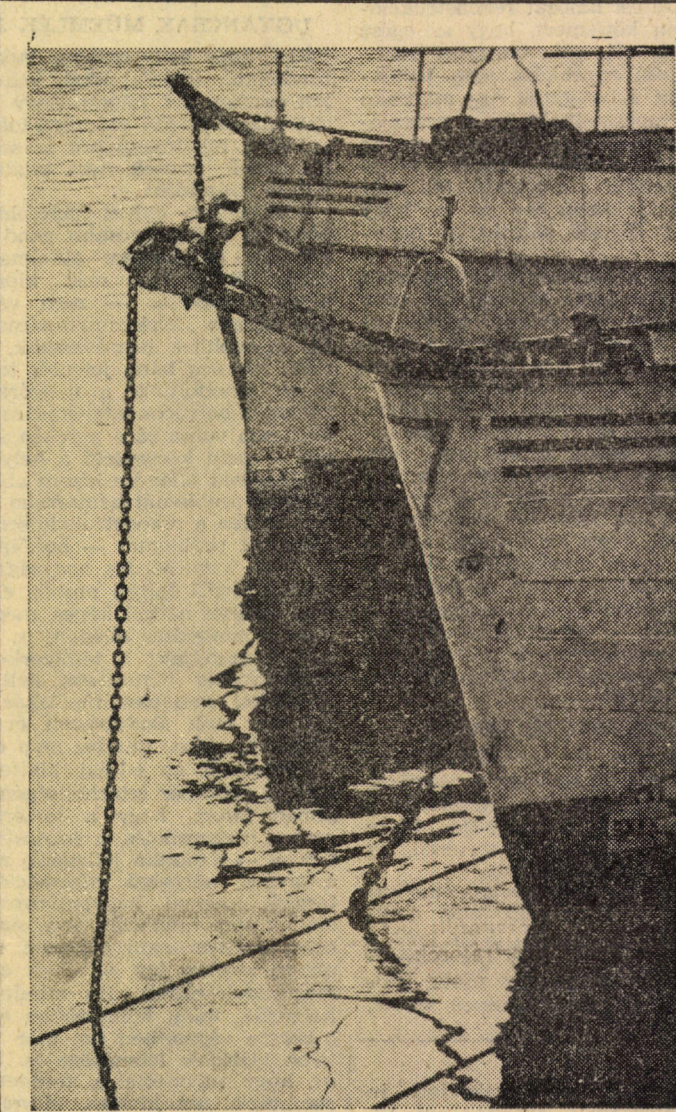
Erdemes figyelni a jellemformálás erősségére. Hőseink hibáikkal együtt válnak szimpatikusak, mindvégig megmaradnak természetes közegükben, pillantást vehetünk az útra, amelyen életünk eddigi stációjáig eljutottak, nagyonis hiteles lényekké válnak. Külön pozitívuma a dramaturgiának, hogy a két sportoló barátságának megjelenítésében elkerülte egy későbbi feszesebb drámai csúcspontot ostromló érzélgősségek és ömlengésnek még látszatát is, s hibájául mindössze annyi róható fel, hogy kevesebb figyelmet fordított a Juhász Jácint alakította boxoló motíválására. Emiatt a két sportoló és az edző háromszöge labilissá válik, időnként túl sokat kapunk a Cserhalmi-Inke ketősből Juhász Jácint rovására.

Mondom ezt azért, mert a filmnek akad egy „erre jobb nem is emlékezni” jelenete, amikor egy nagy közös vacsora keretében öcső poétnok és szakállas Stan és Pan fogások röpöködnék. Saját maga által magasra helyezett szintből enged ilyenkor a rendező, a közönség egy részét hangos hahotára, a másikat fáradt mosolyra készítette.

Mindent összevetve a magyar vígjáték holtpontjára való kimozdulását hozta az 1977-es év, és hogy a közönség is elismeri a nem kevés erőfeszítést, bizonyítható azzal, hogy az eddig bemutatott tavalyi filmek közül — tudomá-

son szerint — a Veri az ördög a feleségét a látogatási statisztikában a második helyet szerezte meg. Csak emlékeztetni szeretnék arra, hogy az említettek kivül még két vígjáték került ki a stúdiókból a tavalyi év során — a Kard és az Elkezet — továbbá Zsombolyai János Kihajolni veszélyes című filmjét még nem mutatták be. Ennyi vígjáték egy év alatt a vállalkozási kedv erősödését jelzi, s a kritika elismerése — András Ferenc alkotása az év legjobb filmje kritikus díját kapta —, a további bátorítás a tartós színvonalemelkedést is meghozhatja.

Simonyi Tamás



Jó ha — jók

Ha egy pop együttesben személyi változás történik, az előbb-utóbb valamilyen reakciót vált ki a közönség és a szakma berkeiben. Ugyanez a folyamat már korántsem ilyen egyértelmű, pontosabban ilyen látványos akkor, ha mindez a jazz-ban játszódik le.

Jelentősen hozzájárul ehhez az a tény, hogy az ezekkel a zenekarokkal, zenészekkel foglalkozó szaklapok működését „áldozatos” munkával sikerült megszűntetni. Így egyáltalán nem lehet azon csodálkozni, hogy „csendben” zajlott le ez az átalakulás a Kőszegi Rhythm Brassban.

Kőszegi Imre első ilyen nevű együttese 1974-ben alakult, amikor a későbbi névadó és zenekarvezető kivált Pege Aladár zenekarából. „... mivel korábban már mindenkiel játszottam, ugyanazt nem akartam meg-egyszer előlről kezdeni. Ekkor jöttünk össze Delyékel... ”

Kisebbs-nagyobb változásokkal három évig voltak együtt. Leggyakrabban a fúvósok cserélődtek: Grünwald Tamás, Németh János, Dész László... Az első koncerteket követően nyilvánvalóvá vált, hogy új színt hoztak a hazai jazz életbe, külföldön is elismerően nyilatkoztak, írtak róluk.

A mostani felállásban a múlt év decembere óta játszanak: Kőszegi Imre, Másik János, Dandó Péter és Lakatos Antal.

— Hogyan alakult ki ez az új zenekar?

— Mind a zenei, mind a személyi részt egyformán mérlegeltem — válaszol Kőszegi Imre — amikor először gondoltam az átalakulásra. Mindegyikkel játszottam már és tetszett a játékuk. Emellett még nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy ez az új felállítás évekig így maradjon, hiszen egyéb körülmények — mint például a katonaság — nem befolyásolhat bennünket. Eddig tulajdonképpen azért nem dolgoztam zongoristával, mert a gitár betöltötte a helyét, most

ez is új szintet hozott. A Fender-zongorát még egy wurlitzer és egy Hohner D-6-os is kiegészíti.

— Mik az új együttes kialakítandó elképzelései?

— Bizonyos mértékig változott a zenénk. „Hagyományosabb” lett, de rockos elemekkel gyarapítva. Feldolgozásokat, külföldi zenészek számait nem játszunk, műsorunkat kizárólag saját szerzeményeink alkotják. Ezek 70 százalékát én írtam, a többit pedig Másik János és Tónika.

— Volt-e valami különösebb indok a változásra?

— Szeretnék egy állandó együttest alakítani, olyan tagokkal, akikre hosszabb távon is számítani lehet. (Ilyen például Zbigniew Namysłowski együttese.) Úgy néz ki, hogy most már kezd összeállni, most már nekünk is tetszik amit csinálunk.

Idáig a közönség sem vélekedett másképp. Az eddig eltelt néhány hónap ugyan kevés egy együttes életében, de a bemutatkozás pillanatain már túlléptek. Kőszegiék eddig sem játszottak rossz zenét, de most kiterjedtebb, változatosabbá tették programjukat. Májusban egy hónapra az NSZK-ba, majd Finnországba mennek, addig pedig szorgalmasan koncerteznek Budapesten és vidéken egyaránt — természetesen a KÖZGÁZ JAZZ KLUBBAN is!!!

Vérten Sándor

Népszokások

Sumner ma már klasszikusnak tekinthető műve több mint hetven éve íródott. Kevés olyan tudományos munka akad, amely kiállja az idők próbáját és ennyi idő múltán is ébren tudja tartani az érdeklődést. A Népszokásokat minden újabb tudományos generáció érdemesnek tartotta arra, hogy ne csak a könyvtárak polcain található egy-egy

példányát forgassa, hanem újabb és újabb kiadásokkal tegye e munkát közkinccsé. Témái a legszelebb skákakad, amely kiállja az idők próbáját és ennyi idő múltán is ébren tudja tartani az érdeklődést. A Népszokásokat minden újabb tudományos generáció érdemesnek tartotta arra, hogy ne csak a könyvtárak polcain található egy-egy

...Számunkra még mindig felfedezendő...

Elbert János irodalomtörténész a szovjet irodalomról

— Korunkban a művészek, kultúrák kapcsolata, egymásra hatása hallatlan mértékben kitágult, megnőtt. A régi regionális kulturális kapcsolatok helyébe a világméretű kapcsolatok egymáshatásai léptek. Ennek az irányzatnak a keretében kap egyre nagyobb és nagyobb figyelmet a szovjet irodalom. A többé-kevésbé ismert klasszikus orosz irodalom mellé fokozatosan zárkózik fel a mai szovjet irodalom, a maga világszerte nagy feltűnést keltő értékeivel. Hogyan jellemezhető ez az irodalom?

— A szovjet irodalom kétségtelenül az egyik legjelentősebb és legérdekesebb részterülete a mai világirodalomnak. Az egész szovjet irodalomtörténetből ezt különösen két időszak igazolja, a huszas évek és a legújabb időszak irodalma. A huszas évek tényleg egy olyan csodálatos, az egész világirodalom mértékével mérve is robbanásszerű nagy irodalmi — és természetesen mögötte művészeti változásokat — hozott, amelyet még ma is említenek és mértünk fel igazán. A forradalomnak a nagy robbanóereje a művészeti gondolkodás felgyorsulásával az irodalomban, a prózában egy teljesen új nemzedék, óriási tehetségek felsorakoztatásával jelentkezett. Gondolok a XX. század világirodalmának olyan óriási jelentőségű alapjaira, mint Iszaak Babel vagy Mihaíl Bulgakov. Ma már sok könyvből, antológiából ismerjük az irodalomnak ezt az időszakát, de talán még mindig nem tudjuk igazán átérzeni. Egyes szerzőkre jobban ráérzünk, jobban megtaláljuk őket, másokat lassabban, nehezebben. Csak most kezdjük látni, hogy ez az irodalom önmagában nehezen mérhető fel, mellette kell a huszas évek szovjet művészetének a teljes értékelése. Részben azért, mert gondolatilag is annyira összefüggnek ezek a művészetek egymással, hogy szétválasztani és külön értelmezni szinte lehetetlen. A filmművészetén kívül. Eisensteinre gondolva, csak lassan kezdünk felfigyelni a többi művészetre. Így Mejerhold színházi forradalmáról csak a szűk szakma tudott, V. Tatlinnak az építőművészeti gondolatokat megújító munkásságát, A. Rodcsenkö a forma-művészet forradalmasítójának, vagy L. Liszickijnek és másoknak a grafikai gondolkodását egészen új oldalról jellemző műveit csak nagyon kevesen ismerték. Most kezdünk lassan ráérezni arra, hogy ezeknek a művészeteknek az együtt-hatása, összefüggése, egy egységes művészeti gondolkodásnak a formáló ereje az, ami jellemezte a huszas évek művészetét.

Az újabb jelentős korszak az ötvenes évek derekától számítható, amikor a megújuló közgondolkodásnak megfelelően megújult az irodalmi gondolkodás is. Nemcsak jelentős műveknek, szerzőknek a sorát hozta, hanem részben éppen a huszas évek újra felfedezését, és ezzel az irodalomnak egy újabb fontosságát, jelentős szerepét a társadalmi gondolkodásban. Ezzel az irodalomnak a fellődése nem teljesen egyenletes és folyamatos. Amilyen nagy erővel jelentkezett az új költészeti gondolkodás az ötvenes évek vége felé, utána bizonyos érte-

lemben alábbhagyott a lírának ez a megújulási ereje. Jevtusenkök után már nehéz volt fiatalabb, újonnan jelentkező költőkre úgy felfigyelni, mint órájuk. Ráadásul az a generáció egy bizonyos idő óta a legjobb műveiben is önmagát ismétli. Vonatkozik ez olyan kitűnő költőkre is, mint Andrej Vozneszenszkijre vagy az úgynevezett háborús nemzedékből Jevgenyij Vinokurovra. Ugyanakkor a prózának egy egyre jelentősebbé váló időszakát láthatjuk. Az ötvenes évek vége felé a szovjet próza az élet hétköznapjainak, kis jelenségeinek addig el nem mondható konfliktusainak ábrázolásával, bizonyos értelemben a mikrorealizmushoz, olykor a neorealizmushoz közeledő műveivel hívta fel magára a figyelmet. Az utolsó évtizedben az élet jelenségeinek a filozófikus, az erkölcsi elemző megközelítésére törekszik, még akkor is, hogyha ez a vonulattá vált a történelmi művek előterbe kerülése. A legjelentősebb műveket ezen a téren az utóbbi időben írták, s közülük magyarul is megjelentek a legjobbak. Így Bulat Okudzavának a Szegény Avroszimov című regénye, az észak Jaan Krossnak a kisregényei és Jurij Trifonovnak a Türelmentlenség című regénye. Ugyanígy a nagy honvédő háború időszakáról is születtek jelentős művek. Tudom, nálunk nem nagyon szeretik a háborús regényeket, de ezek nem olyanok a szónak ebben az értelmében. Az jellemzi őket, hogy olyan új váratlan emberi felfedezések történnek, mint az utóbbi évek egyik legjelentősebb szovjet prózai könyvében, Valentijn Raszputyinnak az Elj és emlékezz című regényében. Ennek a Szibériából jelentkező, lényegében ismeretlen szerzőnek a műve nemcsak azért új és érdekes, mert a tárgyat tekintve új, hanem a megközelítést, az írói gondolkodást, az emberről való vélekedésnek, értékelésnek szigorúságát, az elemző erejét tekintve is új és érdekes. Egy katonaszökevénynek a társadalom kívüli, a társadalomból kiszorult, helyenként már az állati lét párhuzamosságáig menő életét írja le rettenetes erővel. Mindez tetéződik a feleségével való kapcsolatának tragédiájával. Ugyanígy újszerűek J. Trifonov városi kisregényei, amelyek magyarul a Válságban című kötetben jelentek meg. A városi életnek nem az a fajta felületi neorealista képét nyújtja, mint 15 évvel ezelőtt oly sok mű, hanem az emberi magatartások szembesítésének olyan filozófiai morálisabb,

elemzőbb képét, ami új törekvés, tendencia az irodalomban. Tőlünk megintcsak tárgyánál fogva távolabb áll, mint a háborús regény, az úgynevezett falusi próza. V. Raszputyin egyik jelentős képviselője ennek az irányzatnak. De említendő Suksin, akit a Vörös kányafa című filmjéből sokan megszerettek nálunk is. Ez a falusi próza egy újfajta felfedezést ad az életéről. Mostanában prózában nagyon sok olyan törekvés látható, amelyik a szovjet irodalom egy új jelentős korszakát ígéri.

— A szovjet irodalom elfoglalja-e azt a helyet, ami megilletné?

— A szovjet irodalom világviszonylatban még mindig nem tartozik a rangjához illően elismert irodalmak közé. Egy-egy író, egy-egy mű megkapja néha váratlanul a nagyon nagy visszhangot, de valahogy egészében jelentőségéhez képest elég lassan kezd ismertté válni ez az irodalom. Nagyon erősen függ a műveknek a politikai izgalmtól, attól, hogy hogyan alakul körülöttük a közvélemény. Néha ez nemcsak politikával közvetlenül foglalkozó művekre is vonatkozik. Egy-egy szerző körül van visszhang, de más szerzők valahogy kívül maradnak a figyelman. Ha valaki megnézi azt, hogy milyen az érdeklődés a Szovjetunióban az amerikai irodalom iránt, és Amerikában a szovjet irodalom iránt, akkor meglepően nagy eltérést tapasztalhat. A Szovjetunióban rendkívül nagy figyelem kíséri az amerikai irodalmat, ami nemcsak olyan népszerű szerzőkre vonatkozik, mint Hemingway és nemzedékének legjelentősebbjeire, hanem a mai élőkre is. Jellemző, hogy egy olyan folyóirat, mint az Inozstrannaja Lityeratura, ami a mi Nagyvilágunknak felel meg, az amerikai irodalom bemutatásában rendkívül gyors és széles körű. Ehhez képest, ha azt nézzük, hogy mi jelenik meg a szovjet irodalomból Amerikában, akkor sokkal szűkebb a kép. De kétségtelen, hogy egy idő óta azért mindenütt fokozódó az érdeklődés és van néhány olyan szerző, mint V. Raszputyin és J. Trifonov, akiknek a művei sok országban és sok fordításban nagyon gyorsan az eredeti művek megjelenítése után a külföldi olvasóhoz is eljutnak. Ma már elkerülhetetlen, hogy irodalmak ne figyeljenek más nemzetek íróinak munkásságára, s ne igyekezzenek azt fordításban követni.

— Mennyivel ismertebb az orosz klasszikus irodalom?

— Az orosz klasszikusoknak világszerte komoly hagyományai vannak, különösen a klasszikusok legnagyobbjainak, az első vonulatának, gondolok Tolstojra, Dosztojevskijre, Csehovra; Turgenyevre. Az az érdekes, hogy itt is még mindig megvan a felfedezés lehetősége. Csehov művei közül, akinek szinte mindeddig a híres négy nagy drámája állt a figyelem középpontjában, az utolsó évtizedben jobban izgatja a drámaival foglalkozó színházbarát emberek képzeletét az úgynevezett korai drámája, az Ivanov. Ehhez kapcsolódóan az egyetemi évei alatt írott drámája a Platonov most kezd a figyelem középpontjába kerülni. Ez a dráma idén jelenik meg az új magyar nyelvű Csehov kiadásban. Magam is, amikor a XIX. századi orosz drámákkal foglalkozni kezdtem, nagyon

Napi negyven vetkőzést-öltözést számoltunk össze



A fiatal, „csinosnak mondot” lányok közül sokan vágnak a világot jelentő deszkákra. Legtöbben úgy gondolják, egy helyes arc, hosszú haj, szép alak — és az már elég is. Enekélni, táncolni, vagy valami olyat szeretnének csinálni, amivel hamar lehetnek népszerűek és jól fizetnek. Ilyen állás például a manekené is. Ki ne gondolt volna már egy bemutató vagy reklám láttán arra, hogy ez ő is ugyanígy, vagy akár sokkal jobban is meg tudná csinálni?... Végigmenni a pályán, szép ruhákban illegni; nem lehet olyan ördögös dolog!

Szűk baráti körén kívül Lukács Ildikóról kevesen tudják,

hogy maneken, pedig ide jár az egyetemre, III. éves belker-es. Szőke hosszú haja a válláig ér, barna szemét diszkurén, barnával és fehérrel festi. Barátságos, közvetlen modora megnyerő.

— **Hogy lettél maneken?**

— Az OKISZ Labor ösztöndíjasa vagyok. Tavaly ősszel, nézőként ott voltam egy bemutatón, és az igazgató felajánlotta ezt a lehetőséget, mint „mellékkeresetet”. Nem vagyok hivatásos maneken, csak alkalmasszerűen csinálom a fellépéseket, nem is lenne rá időm másképp. Ha csak ezt akarnám csinálni, minden nap kellene foglalkoznom vele, és a

manekeniskolát is el kellene végezniem.

— **Hogy lehet bekerülni a manekeniskolába?**

— Sehol nem hirdetnek felvételt. Ez egy magániskola, két-három hallgatóval. Semmi más nem kell a bejutáshoz, csak egy jó ajánló, egy „kedves ismerős”.

— **Mikor volt az első bemutatód?**

— Az őszi BNV-n. Utána az Inter-Continentálban voltam egy kereskedelmi, vagyis szakmai bemutatón. Legközelebb is szeretnék menni a tavaszi BNV-re, mert egyrészt nem ütközik a vizsgaidőzakkal, másrészt a vásár tíz napja alatt 5600,— Ft-ot lehet keresni, napi négy bemutatóval.

— **Egy-egy alkalommal hány ruhát mutatsz be?**

— Általában öt-hat darabot. Az átöltözésre minimális az idő, nagy a kapkodás. Három öltöztetőnő jut tíz manekenre, ők segítenek: elkapják az embert a függöny mögött, rádobják a másik ruhát, és már mehet is.

Az Interben olyanokkal léptem fel együtt, akik gyakorlott manekenek, mint például Pataki Ági. Életemben nem mentem még végig azon a vékony pallón, előtte — az én kedvemért — nem csináltak próbát. Azt figyeltem, hogy a többiek hogy mozognak, vigyáznak kellett még arra is, hogy nehogynem kimenjenek valakinek. Borzasztó volt — mondja nevetve —, megfogadtam, hogy oda nem megyek többé.

— **A többiek segítettek, adtak esetleg tanácsot, hogy mit, hogyan csinálj?**

— Nem, semmit nem mondtak. Erre mondják azt, hogy szakmai sovinizmus. Minél ügyetlenebb vagyok, az nekik annál jobb. Nincs se kozmetikus, se fodrász, mindenki saját maga sminkeli magát. Néhány kivételtől eltekintve egyszerű társaság, nincs semmilyen képesítésük sem, esetleg adminisztrátorok. De a másikat pillanatok alatt le tudják szólni.

— **Milyen ruhákat hordasz szívesen?**

— A romantikus divatstílust szeretem a legjobban. Ruhákat, estélyi ruhákat, sok fodrival; a szoknya hossza ter-

mészetesen bőven a térd alatt. Nem szoktam kész ruhákat venni, én tervezem a ruhámat és varróval valósítom meg az elképzeléseimet, nekem nem lenne türelmem hozzá. Olcsón megveszem az anyagot, 6 se varr drágán, nincsenek 1300,— Ft-os ruháim, de mind divatos, és jól érzem magam bennük. Nadrágot, farmert, elég ritkán hordok.

— **Barátnőd, csoporttársaid nem irigyelnek, nem akarnak ők is manekenek lenni?**

— Mindenkinek elmondtam, mire számíthat. A BNV-n napi negyven vetkőzést-öltözést számoltunk össze, ez vasárnap legalább hatvan. Már ez önmagában komoly fizikai munka, én például három kilót fogytam akkor, és amit az előbb is mondtam a társaságról, az nagyon kiábrándító. Ezek után azonnal lemondtak a manekenkedésről. Amit egy néző lát, az lehet, hogy vonzó, de én látom „belülről is” és így már egyáltalán nem az.

— **Ha jövőre elvégzed az egyetemet, mi leszel? Maneken vagy közgazda?**

— Az OKISZ-hoz megyek dolgozni, ez biztos. A többit még nem tudom. Szeretnék a kereskedelmi osztályra kerülni. Azt hiszem ugyanilyen intenzitással folytatom majd a bemutatásokat is, mint most. Hivatásos maneken nem leszek, ez biztos. Nyáron lesz egy hónapos turné a Balatonon, hajókon. Oda szeretnék elmenni; s mivel az OKISZ-nál vagyok ösztöndíjas, ezt egy kis jóindulattal akár szakmai gyakorlatnak is fel lehet majd fogni.

— **A családot, szüleid, férjed, büszkéek rád?**

— A férjem igen, bár még egyetlen bemutatót sem nézte meg, de a kollégái, ismerősei mind tudják, hogy mivel foglalkozom. Apám egyszer látott a BNV-n, de az is inkább véletlen volt, mint szándékos.

Egressy



Milyen a közgazdászok iránti kereslet?

(Folytatás az 1. oldalról.)

zett névre szóló pályázatot.
Mit jelent ez?

lyáznak. Ez központilag kerül meghirdetésre. A minisztériumban a napokban lesz ezzel kapcsolatban egy megbeszélés, ennek eredményéről természetesen tájékoztatjuk a hallgatókat.

— **Az első forduló során a résztvevők meddig látol-gathatnak, mikorra kell benyújtaniuk pályázataikat, milyen határidők vannak?**

— A pályázatokat március 1-én adtuk ki. A beérkezett pályázatokat feldolgoztuk és nagyon lerövidítve minden végzős hallgatóhoz minden pályázatot eljuttattunk. Néhány nappal később tudjuk rendelkezésre bocsátani a részletes pályázatokat, de csak korlátozott számban, hiszen egyenként több mint 1700 lapról van szó. Minden karon, a KISZ-bizottságon a rektori titkárságon elhelyezünk néhány ilyen példányt.

A hallgatókat kérjük, hogy március 31-ig adják be pályázatukat. Ennek a határidőnek a betartása nagyon fontos, mert ezután rendkívül rövid időnk van a továbbiak elintézésére. A karok, a dékáni hivatal március 31-ig gyűjti be a pályázatokat, amelyeket azután április 10-ig kötelesek az oktatás szervezési csoport részére összesítenie átadni, a már korábban elkészített jellemzésekkel együtt. Ezután öt napon belül, gyakorlatilag április közepéig a beérkezett pályázatokat rangsorolnunk kell, amire abban az esetben kerül sor, ha egy helyre több jelentkező van. A rangsorolásra felkértük a rangsorolási bizottságot, amelynek elnöke — úgy mint tavaly — dr. Forgács Tibor lesz. Minden kar, a párt-szervezet, és a KISZ-szervezet is delegált tagot a bizottságba. Könyvtés most számunkra az, hogy ha egy álláshelyre háromnál többen pályáznak, akkor is csak az első háromnak kell megjelölni.

Ezután elküldjük a pályázatokat, s egy hónapon belül kapjuk vissza a vállalatoktól a válaszokat. Ezt követően állítjuk össze a második fordulóban meghirdetendő álláshelyeket. Ez a forduló június 15-én kezdődik.

— **Említette az ügyneve-**

Körtvélyes

megszerettem Szuhovo Kobilin trilógiáját, amelyikben a Tarekin halála című remekmű vetekszik Gogolnak, Csehovnak a legjobb darabjaival. Nagyon örültem, amikor színházi emberek és kritikusok is mint egy felfedezést nyugtázták ennek a fordításnak a megjelenését, könyvben és színpadokon. Ennek ellenére azt kell mondanom, hogy még mindig vannak olyan klasszikus orosz művek, amelyek felfedezetlenek a mi számunkra is.

— **Milyen problémákat jelent a fordítás jelentős írók külföldi elismertetésében?**

— Az, hogy egy ország irodalma hogyan jelentkezik a világban néha eléggé ellentmondásos. Vannak szerzők, akik hirtelen a fordítások sorozatával külföldön is ismertté váltak. Ki kell emelni a nagy felfedezések sorából Bulgakovnak a Mester és Margaritáját, amelyik már az ötödik kiadását éri meg nálunk ebben az évben. De egy ellenpéldája lehet Andrej Platonov, aki a huszas évek legérdekesebb szovjet elbeszélője, s idén már a harmadik magyar válogatásban jelenik meg, de még nem jutott el a magyar irodalmi köztudatig. Az mindig egy nagyon izgalmas, nehéz és bonyolult folyamat, hogy valamit csak lefordítanak, vagy pedig jelen is van egy másik ország irodalmi gondolkodásában. Egy-egy író felfedezésében, elfogadásában, vagy más íróknak a nehezebb megközelítésében nagyon nagyok az eltérések egy-egy országon belül és a világirodalmi köztudatban is. Annak, hogy az újabb irodalomból néhányan hirtelen ismertté válnak mind világ-, mind országos szinten, mindig van egy olyan oka, segítőtje, mint a nemzedéki jelentkezőeknek, egymást segítő, kicsit még optikai csodádat is okozó ereje. Ha valaki Jevtusenkovval lépett fel, így még akkor is figyelem terelődött rá, ha önmagában nem volt olyan érdekes a költészete. Ez egyébként nemcsak a szovjet irodalomra érvényes, ugyanez az amerikai beat nemzedékre is vonatkozik. Ha valaki egyedül lép fel és a költészetének megvan a maga nagyon jelentős értéke, akkor is csak nehezebben tud hangot kapni. Fokozottabban kell megküzdnie a megismerésért, érvényesülésért. Nálunk az orosz irodalom klasszikus művei igen jól ismertek még akkor is, ha voltaképpen hullámmá váltak a jelenlétük, mert mint mondtam, más a lefordíthatóság, és más a jelenlét, az irodalmi köztudatunkban. Így van ez Puskinnal, aki most a sok új, jó fordítás ellenére sincs olyan különösen jelen a köztudatunkban. Összehasonlítva azzal, hogy az Anyegin valamikor a századfordulón a Bérczy fordításban milyen népszerű olvasmány volt. Ugyanígy A. Blok, akinek most már lefordították legjobb költeményeit és műveit, sincs eléggé jelen. Tehát mindig vannak felfedezésre váró jelenségek. A legkedvesebb ilyen példám F. Szologub a Kis démon című írása, amelyiknek magyarul csak egy része jelent meg egy régi folyóiratban. Mindezek ellenére a szovjet irodalom a mi irodalmi gyakorlatunkban most már egyre inkább jelen van, bizonyos értelemben szinkronban követjük a fejlődését, ami teljesen új jelenség a számunkra. A felszabadulás előtt csak egy-egy művet tudtunk bemutatni a közvetítés legmerészebb vállalói. Így Ilyés Gyulának a Mai orosz dekameron-ja vagy a Csendes Don fordítás

akkori megjelenése. Ezeket a műveket csak rejtve tudták a magyar olvasó elé tenni. Fagyevjev Tizenkilencen-je ponyvaregénynek álcázva, Válja és a férfiak címmel, Obnyev-nek a híres diákregegye, a Kosztja Rapcev naplója amerikai regénynek álcázva jelent meg. Ma már egyre teljesebb a kép, de azért ebben a képben is nagyon erősek a hiányok.

— **Lehet-e különböző irányzatokat megkülönböztetni a mai szovjet irodalomban?**

— Stílusirányzatokat tisztán elég nehéz lenne meghatározni, így nem is annyira irányzatok, mint inkább bizonyos törekvések, típusok szerint lehet osztályozni. Létező jelenségkör a falusi prózáé a történelmi regényeké. De még néhány ilyen jelenségtörzst kétségtelenül lehetne találni. Az bizonyos, hogy az ötvenes évek végétől kezdődő irodalmi korszakban a huszas évek hagyományainak továbbélése az új világirodalmi hatásoknak a jelensége érzékelhetővé teszi a kifejezési eszközöknek a megújulását, széles skáláját a korábbi uniformizált kifejezőmódhoz képest. Persze a legnagyobbak mindig megtalálták a maguk eredeti hangját. De ha arra gondolunk, hogy olyan hagyományokban fogalmazó költőktől, mint amilyen Alekszander Tvardovszkij volt, akinek magyarul most már a versei jó fordításban is hozzáférhetők, olyan filozófikusan, asszociációban modernebbül, de kifejezőeszközeiben hagyományosan megszólaló költőn keresztül, mint Jevgenyij Vinokurov, olyan nyugtalanul a huszas évek és a mai formátörrekvéseket érdekesen alkalmazó költőig, mint Andrej Voznyeszskij, milyen széles a kő, akkor látszik a stílustörrekvéseknek a jelenléte. Még izgalmasabb és érdekesebb a gogoli gondolkodást a szovjet prózában tovább élő Bulgakov Mester és Margaritájának a hatása. Most már látszik, hogy milyen élővé lett a gogoli hagyomány. Bulát Okudzavának a Szegény Avroszimov-jában a valóság és a valóságának egy továbbgondolása, a nappalok és az éjszakák talán létező, talán nem létező epizódjainak egyenrangú megszólalása jelzi ezt. Hallatlanul érdekesen követik a gogoli prózáinak Bulgakovon át máig ívelő hatását.

— **Az utóbbi években a világ egyre nagyobb figyelemmel fordul a nem orosz, szovjet, a nemzetiségi irodalmak felé.**

— Az a fogalom, hogy a Szovjetunió népeinek irodalma egyesek szerint 84 nyelven, mások szerint több mint száz nyelven, de mindenesetre megközelítőleg száz nyelven íródó irodalmat jelent, ez egy rendkívül érdekes jelenség, amelyről nekünk inkább csak impresszióink vannak, mivel még mindig nem ismerjük eléggé ezeket a nem orosz irodalmakat. Részben azért felfedezésre váró terület, mivel nincsenek hozzá még műfordítóink és szakembereink, részben azért, mert egy-egy irodalmat leszámítva nincs róla átfogó képünk. Az utóbbi évek éppen azt mutatják, hogy ezekben az irodalmakban nagyon nagy tartalékok rejlenek. Egyre több szerzőt fedezünk fel mi is ebből a körből. A litván költészet rendkívül érdekes képviselőjét, Justinas Marcinkeviciust, akinek Székesgyház című darabját már játssza az Irodalmi Színpad, s első

kötete magyarul Tandori Dezső fordításában az elmúlt években jelent meg. De említésre méltó a kazah költészet képviselője Olzsasz Szulejmen, akinek már önálló kötete jelent meg magyarul is, vagy a mai szovjet lírának egyik legjelentősebb alakja, Gennadij Ajgi csuvas költő, aki ugyan jórésszel oroszul írja verseit. Ugyanígy hosszán sorolhatnánk a példákat a prózából, Jaan Krossit a kisregényeivel és az örmény Grant Matevoszjánit. De nagyon sokan vannak, akiket még nem fedeztünk fel magunknak, holott műveik alapján megérdemelnék. Nagyon érdekes a mai legjelentősebb nem orosz prózáiról Dzsingisz Ajmatovnak a munkássága, aki gondolkodásban, különösen a Versenylo halála és a Fehér hajó című művében a folklórhoz közelít. Arra a kérdésre keresi a választ, ami annyi XX. századi író izgat, szerte a világban, hogyan kapcsolódik össze a mítosz és az irodalom, hogyan felelhet a mának a legmaibb gondjaira az emberiség évszázadok alatt felhalmozott bölcsessége, nem utolsósorban a folklorban összegyűlt élettapasztalata. Ajmatov, aki a folklórhoz, a kirgiz gondolkodáshoz olyan szoros kapcsolódik, az újabb műveit már azért írja oroszul, hogy egyszerre egy nagyobb közösséghez tudjon szólni, hogy ki tudja iktatni azt a közbéso akadályt, folyamatot, amit a fordításnak nemcsak az időbeli késedelmé, hanem olykor a gondolatok nem pontos átültetése jelent. Nagyon érdekesen mutat rá arra, hogy a nemzeti jelleg ebben a soknyelvű irodalomban, ebben a sok nem együttműködő álló irodalomban nemcsak és nem kizárólag a nyelvi összetevőkből áll, hanem éppen ez a nyelvi nemzetiségi jelleg iktatódik ki és a mélyebb, a gondolkodásbeli nemzetiségi elemek azok, amelyek megmaradnak és teszik hallatlanul izgalmassá, érdekessé. Minderről nekünk csak egy-egy ponton megragadt, impressziószerű, az egészet még távolról sem átfogó képünk, benyomásunk van.

— **Mennyire jelent ez megújulást a szovjet irodalomban?**

— A nemzetiségi irodalmak, de minden tartalomokat adó irodalom képes egy másik irodalmat mozgásba hozni, megújítani. Magán az orosz irodalomban belül is nagy hatást eredményezett a szibériai és a távoli vidékekről jövő írónak váratlan megjelenése. A felfedezhető új életformák, távolságok nagyon sokat hozzáadhatnak egy-egy irodalom gondolkodásához. Említhető itt a távoli tájakról jött Vaszilij Suksin, a nagyon fiatalon meghalt, de a szovjet dráma nagy ígéretét indult Alekszander Vampilov és a szibériai V. Raszutynin. Hasonló a nem orosz irodalmak felsorakozásának megfrissítő jelentősége. Ejeje. Mindezek azt mutatják, hogy jóval túl azokon a körökön, amelyeket mi megismertünk, nagyon jelentős írók, törekvések léteznek. Nem utolsósorban attól is izgalmas az az irodalom, hogy egymástól annyira eltérő hagyományokkal, gondolkodásmóddal jelentkező és mégis a témákban a lényegében egymással valamilyen módon összekapcsolódó, egymás gondolkodásával összerímelő írók és irodalmak jelentkezenek itt. Mindez számunkra és a világ nagyrésze számára még mindig felfedezendő kincseshánya.

Dezséri Kálmán

„Az egyetem összedőlhet — a POLVAX marad...”

E szavakkal jellemezte a helyzetet február 23-án, legutóbbi POLVAX-unkon vendégünk, **Lakos Sándor**. Való igaz, bár az oktatási szünet érezte hatását, ez inkább csak úgy jelentkezett, hogy kivételesen mindenkinek jutott ülőhely, és levegőt is könnyebben lehetett venni. Mindenesetre az átlag-törzsközönség (200—250 ember) most is összejött és az érdeklődés is kitartott, csaknem háromnegyed 11-ig.

A témától persze („A szocialista és polgári demokrácia”) folytathattuk volna akármeddig, maga **Lakos Sándor** is többször említette, hogy csak az egyes rész-kérdésekről (érdekek ütköztetése, vélemény-nyilvánítás stb.) külön POLVAX-ot lehetne tartani — mint ahogy volt is ilyen, sőt, a közeljövőben is sor kerül hasonlóra, mégpedig a tömegtájékoztatás témakörében.

Legközelebb (újságunk megjelenése napján, 9-én, csütörtökön) **Kubáról** lesz szó (vendégünk **Kerekes György**, a Társadalomtudományi Intézet munkatársa); **Kuba** fejlődése, a „Kubai út” értékelése, világpolitikában játszott szerepe. Külön érdekessége lesz az estnek, hogy az előmósort a Magyarországon vendégszerelő **kubai Moncada-együttes** tartja; közel egy órányi műsoruk valószínűleg ritka élményt nyújt majd.

Március 16-án a KISZ lesz a téma, az ezzel kapcsolatos rengeteg közismert felvetéssel, kérdéssel, akár egyetemi, akár országos szinten — az előadó **Nagy Sándor**, a KISZ KB titkára.

Néhány nappal a franciaországi választások után, március 23-án természetesen Franciaországról, közelebről az FKP-ről, szerepéről, a választások utáni lehetőségeiről beszélgetünk. Vendégünk **Salgó László**, a Magyar Rádió főmunkatársa.

Március 30-án kerül sor a „Tanú” című film vetítésére (ha megadható és indokoltnak tűnik, esetleg megpróbáljuk a filmet már a POLVAX-ot megelőző napok valamelyikén vetíteni) — vendégünk természetesen **Bacsó Péter**, a téma pedig a filmben felvetett kérdések.

Áprilisra dátumszerű tervek még nincsenek.

Feltehetőleg vendégül látjuk majd **Nagy Richárdot**, a Magyar Televízió elnökét (téma a tömegtájékoztatás, s persze kiemelten a TV műsorpolitikája); **Chrudinák Alajost** (Közel-Kelet, Egyiptom szerepének értékelése, mindezek világpolitikai háttere stb.), valamint **Bródy Jánost** és **Adamis Annát**, akikkel a beat szerepéről, múltjáról, hatásáról szeretnénk beszélgetni.

A POLVAX tehát valóban marad, s igéri, hogy a hátralevő időben is teástól, szamovárostól, mindenestől kitart — az utolsó vendégig!

f. gy.

HÍREK

Az agrárközgazdaságtudományi tanszék szaktájékoztatójának egyik programjaként március 23-án kirándulást szervezünk a gazdálkodási eredményei mellett bortereléséről is ismert **Sükösd** Állami Gazdaságba.

Indulás reggel nyolckor az egyetem elől, utazás busszal. Utközben szellemi vetélkedő, könyvjutalmak. Ellátás biztosítva. Jelentkezéseket korlátozott számban még elfogad az első évfolyam dékani hivatal.

A Fővárosi Művelődési Házban március 7-én **Koncz Péter** vette át klubunk nevében a Budapesti Klubtanács által adományozott **Kiváló Klub** elismerést.

Egy vacsora bál nélkül

Képzelnék el egy fényárban úszó, csodálatos termet. Mondjuk, legyen ez a terem a Hungária Kávéházban. Márvány, arany vörösbárony, izlésesen megterített asztalok, elegáns pincérek. Az emberek ruhakölteményekben, jól szabott öltönyökben, varakozásban. Hát igen! 9 óra! Mi is volt a meghívódban? A bált 8 órakor az egyetem népitáncgyűjtése nyitja meg, s eddig még sehol semmi. „Szép a pontos kezdés” — gondolhatják a rendezők, de mit lehet tenni? Az eladott jegyek — körülbelül háromszáz darab — alapján a vendégek negyede sincs itt. (S a felénél több később sem jelent meg.) Így hát jogos volt a várakozás.

Végre felcsendül a pergő ritmusú székelyzene, s a bál, ha egy órással később is, de megkezdődött. A táncparádák, színvonalas előadása, úgy érzem, mindenki számára jó hangulatot teremtett. S a jó hangulat csak fokozódott, amikor a vacsora alatt — ez a helyi rendezők ötletességének köszönhető — ismét szólt a népi muzsika, és a már civil ruhába bújt lányok és fiúk ropták a táncot. Később pedig, amikor a Woods együttes zenélt, az inkább középkorú osztályt képviselő párok próbálkoztak — több-kevesebb sikerrel — a modern tánc fortélyáival.

Végigévez ezen a csodálatos termen, az összegyűlt bálozókon, egy kicsit elszomorodtam. Alig találtam ismerős arcot. Hogy pontosabban legyek, csak azokat, akik „hivatalból” jelentek meg: a bál fővédnökét, a rendezőgárdát (főnökök nélkül), no és a népitáncosokat. De hol vannak a srácok az egyetemről?

Megvallo! Őszintén, csak egy dologban bízom. Az ottlevő bálozók többsége, biztosan végzett közgazdász! En hiszek benne. Ne rontsuk el a közgazdászok illúzióit.

Egy órától végre (újra?) jó zenét is hallgathattunk, remek disco-programot. Bár ez inkább nekünk, az ott levő „egy tucat” fiatalabbnak szólt.

Ha egy mondatban kellene jellemeznem a rendezvényt, azt mondanám: egy vacsora bál nélkül. Bár az az érzésem, az ott levők — talán koruk miatt is — nem igényelték volna nagyobb táncparkettet, több bolondságot, ötletességet ezen a baráti találkozón.

(bé.)

Az egyetemi tanács február 20-án személyi ügyeket tárgyalta. Molnár Lászlót öt évre újra kinevezte a piackutató és piacszervezési tanszék vezetőjévé. A nyelvi intézet igazgatójává három évre kinevezte az egyetemi tanács Kovács Ferencet. Ugyancsak három évre nevezte ki az alkalmazott nyelvi és módszertani tanszék vezetőjévé Hegedűs Józsefet, és a nyugati nyelvek tanszék vezetőjévé Füllei Szántó Endrét.

A főiskolai bajnokság I. fordulójában Közgáz.—Gödöllői Agrártudományi Egyetem mérkőzésre kerül sor március 23-án 3 órakor a László Kórház pályáján. A férfi kézilabdacsapat szeretettel várja a szurkolókat.

Február 25-én minden elővigyázatosság ellenére elterjedt a hír: a klubban éjfél után — a szokásos szombati buli után — **Danny Myrror**, a holland popsztrár énekel. A beavatottak — nem voltak túl sokan — meg azt is tudni vélték, hogy ez amolyan „zártkörű” rendezvény lesz. Az est szervezője **Szanyi Tibor**, néhány Közgáz-klubos törzsgárdatagon kívül a magyar beat jó néhány élvonalbeli zenészt is meghívta. Igazi csemegének ígérkezett tehát az „I remember Elvis Presley” című sláger előadójának megjelenése a klubban.

Jómagam nem voltam ott, nem hallottam a műsort, de a kósza hírek felkeltették érdeklődésemet: milyen is volt ez a szombat este, hogyan került **Danny Myrror** egyetemünkre, s még az a prózái kérdés is felvetődött bennem: ki fizette fellépését?

A folyosón kezdtem a kutatást, szinte válogatás nélkül kérdeztem meg az elem kerülő embereket: mi történt szombaton a klubban éjfél után? A megszólítottak közül kevesen mondták — mondhatták —, hogy ott voltak de szinte mindenki tudott már a dologról. Azok, akik ott voltak a klubban szombat este, általában jól érezték magukat. Mások arra hívták fel a figyelmemet, hogy ha lehet, ne írjak erről mert ez a rendezvény nem teljesen hivatalos körülmények között zajlott.

Böszörményi Gergely — Böszme néven talán többen ismerik — évek óta az egyetem klubjában, alkalmanként kollégiumaiban diszkózik. Ő is egyike volt **Danny Myrror** hallgatóinak, és ha azt írom, nem nagyon tetszett neki sem a fellépés, sem annak körülményei — enyhe kifejezést használok.

Nekem pénteken szóltak, hogy szombaton 11 óra felé hagyjam abba a műsort, mert jön **Danny Myrror**, valamint egy csomó magyar beatzenész, és **Danny** nekik fog énekelni. Ne propagáljam, mert ez a buli nem a nagyközönségnek lesz, hanem azt a célt szolgálja, hogy a magyar beatzenészek megismerjék a holland énekesrel, meghallgathassák műsorát, módjuk nyíljon kötetlen beszélgetésre.

Nem értettem egyet azzal, hogy a közönséget kirekesztjük ebből, szombaton délután be is mondtam a Kínizsi utcai kollégium rádiójában, hogy a klubban szombat éjjel 12 után fellép **Danny Myrror**. Nem tudom, hányan hallották éppen akkor a rádiót és közülük ki vette komolyan. Azt is közöltem Szanyikkal, hogy nem mondom be azt, hogy vége a bulinak, mert az hivatalosan éjjel kettőig tart.

Szombat este — miután már szóltak néhányszor, hogy hagyjam abba —, úgy fél 12 felé odajött az egyik rendező, **Heltai Tibor** és bement a mikrofonba: mint azt már előre közöltük, a mai buli hamarabb fejeződik be. Ezzel vége lett a zenének, a táncolók minden különösebb zokszó, morgolódás nélkül tudomásul vették és elmentek. Néhányan ottmaradtak, én is szóltam egy-két ismerősömnek, hogy jön **Danny Myrror**. Éjfél felé meg is érkezett és vagy húszperces műsort adott. Hozott magával néhány ploy-back szalagot ezekre énekelte rá. Szerintem röhejes volt az egész.

Vagy nyolcvanvan lehetünk a klubban, ennek egy része ismert beatzenész. Itt volt például **Demjén**, hárman a **Fonográf**ból, néhányan a **Skorpió**ból és a **Miniból**. Az asztalok pedig telerakva itallal és szendvicsekkel. Pezsgő, bor, cseresznye, sör, minden volt ott, még aszpikos szendvicsek is. Az egész belekerülhetett vagy kétezer forintba.

Myrror műsora után **Danyi Attila** diszkózott, a bulinak éjjel kettő felé lett vége.

Ennyit tudtam meg Böszméről, azt meg már korábban is, hogy Szanyival ketten — ismét enyhén szólva — nincse-

nek a legjobb viszonyban. Meg kell hát hallgatni **Szanyi Tibort** is, úgy is, mint másik felet, úgy is, mint legilletékesebbet az ügyben.

Hétfő délután a klub irodájában beszélgettünk Szanyival. Jelen voltak még **Hidvéghy Gábor** és **Galács Mária**. Utóbbi „szerezte” meg a klub (?) számára a holland énekest.

Tudom, hogy Böszme üszítja itt a népet — kezdte Szanyi — s meg is mondom, miért: mert tudja, vagy legalábbis érzi, hogy most volt itt utoljára a klubban.

Miért, eddig igazán jól bevált. Sok baj volt vele. Rendszerezés késéssel kezd, nem is tetszik a közönségnek. Böszme szerintem jó diszkós lenne, ha minden alkalommal más helyen lépne fel. De így, hogy minden este ugyanazokat a lemezeket játssza, unalmas. En már régebben is mondtam neki, hogy nézzon más klub után is, mert abból a pénzből, amit nálunk keres — kb. 4000 Ft havonta — nem tud rendes lemezparkot fenntartani.

Most hagyjuk Böszmét, ez talán majd egy másik cikk témáját képezheti. Mi történt szombat este a klubban?

Nem raktunk ki a klubból egyetlen közgazdost sem. Amikor **Heltai** bement a mikrofonba, hogy vége a bulinak, körülbelül hatvanan voltak, ebből vagy huszonötven elmentek, a többi maradt. A szombati diszkó hivatalosan éjjel kettőig tart, de a múltkor is be kellett fejezni fél egykor, annyira kevesen voltak... Az igaz, hogy **Danny Myrror** másora nem lett meghirdetve.

Miért? — Egyrészt, mert véglegesen csak szombaton este negyed 12 felé vált biztossá, hogy jön, másrészt azért is rendeztük az egészt, hogy a zenészek beszélgethessenek vele, jó kapcsolatot alakíthassanak ki. Demjénnek például közös lemeze jelenik meg Hollandiában **Dannyval**. Ebből

A Közművelődési Titkárság minden szombati bulin kötelel ügyeleteről gondoskodni. Az ügyeleti beosztást a hónap elején a dolgozók közös megállapodása alapján határo-

a szempontból tehát jó volt a szombat este.

Csak meglehetősen kevés embert érintett.

Igen, nem hirdettük meg, de aki megtudta és volt tag-ságja, az bejöhett, meghozta ingyen. Ha kihirdetjük, valószínűleg nagyon sokan, több százán lettek volna. A klubba pedig hivatalosan kétszáz embert engedhetünk be. Igaz, ennél többen is szoktak lenni. Arról persze lehet vitatkozni, hogyan kell megszervezni egy külföldi popénekes fellépését egy egyetemi klubban, de ez más téma.

Valóban. És ki fizette az énekes gázsiját? — A fellépésért nem kért pénzt. Persze a taxiköltségét mi fizettük.

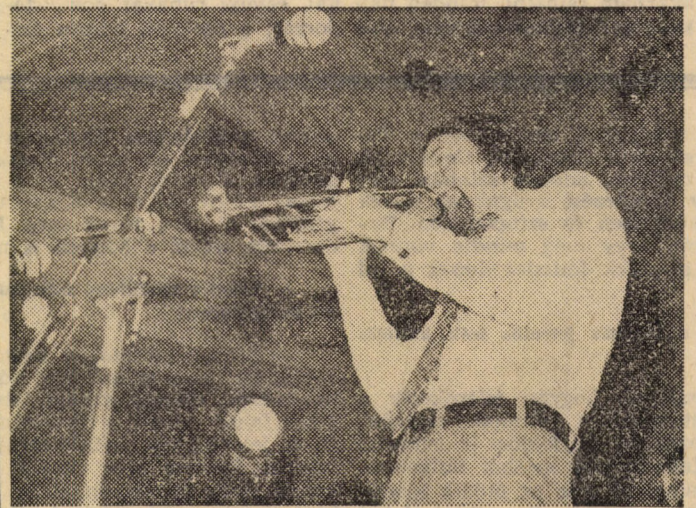
Ugy tudom, eléggé bőszeges vendéglátás is volt szombat este. Miért volt szükség a közönség megvendéglésére? Azt hiszem, egy élvonalbeli zenész megengedheti magának, hogy kifizesse egy sört vagy egy szendvicset.

Persze. Ez inkább amolyan gesztus volt. Különbösen sem tehetjük meg, hogy kifizetessük velük a számlát. Ezt így csinálják mindenhol. Ha valahol fellép egy jobb zenekar, beállítanak az öltözőbe egy láda pezsgőt...

Mint már mondtam, az esttel az volt a célunk, hogy a zenészeket idekösszük a klubhoz. Ebben nagy lemaradásunk van. A KEK-en például külön klubjuk van a zenészeknek. Az egyetemi klubok közül mi vagyunk a legrosszabb helyzetben felszereltség, akusztika szempontjából.

A Közgáz már ismert a zenészek körében arról, hogy itt rossz az akusztika. Egyetlen nagy zenekar sem égeti magát, hogy olyan helyen játszon, ahol nem tud jó minőségű zenét produkálni.

A Közművelődési Titkárság minden szombati bulin kötelel ügyeleteről gondoskodni. Az ügyeleti beosztást a hónap elején a dolgozók közös megállapodása alapján határo-



Ha kedd — akkor közlekedési klub

A klub helyiségében, a hagyományokat felélesztve, március 14-én 17 óra 30 perckor ismét beindul a közlekedési klub. Témánk az első alkalommal az 1968-ban hozott közlekedési koncepció megvalósításának helyzete és távlatai. Előadó dr. **Rödönyi Károly** ny. miniszter.

Klubunk az elsősőknek kitűnő alkalom, hogy megismerhessék még a szakválasztás

előtt e szak tevékenységét és lehetőségeit. A felsőbb évesek pedig tovább mélyíthetik az egyes témákban szerzett ismereteiket, vitára bocsáthatják elképzeléseiket. Örömmel fogadjuk a klublátogatók észrevételeit, ötleteit, és ezeket a lehetőségekhez mérten beépítjük programtervünkbe. Szívesen látunk minden érdeklődőt! — természetesen az egyéb szakokról is.



A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt Felolós szerkesztő: FARKASINSZKYNE HALAY EDIT Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 2. Telefon: 174-548 Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3. Felolós kiadó: Csollány Ferenc 78-953 Szikra Lapnyomda, Budapest Felolós vezető: Roder Imre igazgató

zák meg. A kérdéses szombaton **Linka Agnesnek** kellett volna ügyelnie, de ennek családi elfoglaltságai miatt nem tett eleget.

Ezek után már csak a négy „illetékes” — **Tóth Klára**, **Linka Agnes**, **Koncz Péter**, **Pásztor Csilla** — véleményére voltam kíváncsi. A Közművelődési Titkárságon kedden délelőtt számomra meglehetősen váratlan dolgok történtek. Arra számítottam, hogy nehezen sikerül előkerítenem riportanyagaimat, ám másként történt.

Amikor bementem, **Csilla** és **Klári** már ott voltak, mindketten néhány perccel korábban szereztek tudomást a szombat este történetéről. Majd sorban nyílt az ajtó, s akár egy detektívregényben, egyenként jelentek meg az ügy résztvevői: **Linka**, **Szanyi**, **Koncz**, **Böszme**, csak **Danny Myrror** hiányzott, mint tárgyi bizonyíték.

A megjelenteket helyileg kinnáltam, és kerekasztal-beszélgetést kezdeményeztem. Az elhangzottak kár lenne részletezni, leginkább **Tóth Kláriék** számára nyújtottak új információkat. Egy-két — Szanyi-nak már feltehetően — itt is megismételtem: ki, mennyit tudott a készülő rendezvényről? **Koncz**: Csütörtök délután teljesen véletlenül hallottam, amikor Szanyi telefonon beszélt **Bródyval**, s akkor említette neki, hogy valószínűleg jön **Danny Myrror**. Még aznap este elutaztam, s csak hétfőn érkeztem vissza.

Linka: Semmit nem tudtam az egészről. **Pásztor Csillát** és **Tóth Klárit** már nem lehetett értesíteni, így Szanyi nem is szólhatott nekik.

Koncz Péter csütörtökön, **Linka Agnes** pénteken még tájékoztatni lehetett volna a tervezett buli valódi tartalmáról, annak kényesebb részleteiről, de erre, mint a fentiekből kiderült, nem került sor. Még egy dolog érdekelt: mennyibe került ez a szombat este az egyetemnek — erkölcsileg és anyagilag? Utóbbira könnyebben kaptam választ, a kerekasztal-beszélgetésen Szanyi ismertette a számokat: **Danny Myrror** fellépési díja 3000 Ft (előző nap még úgy tűnt, ingyen csinálta), ételtál: 2000 Ft, **Danyi** diszkó (kb. másfél órás program) 700 Ft.

Akad még megoldatlan kérdés jócskán. Amióta a klub irodája néhány hónappal ezelőtt lekötözött a földszintre, egyre több ember számára nyilvánvaló, hogy ezt a szobát a Közművelődési Titkárságtól nemcsak egy emelet választja el.

Danny Myrror szereplése a Közgázon több tanulsággal is szolgál. Nem akarom mások kenyerét elvenni, így ezek levonásától eltekintek.

Föld S. Péter

A Közművelődési Bizottság elnöksége rendkívüli ülésen megtárgyalta és elítélte a szombat este történetét. **Linka Agnes**, aki mint a Közművelődési Titkárság ügyelete, távol maradt, írásbeli figyelemfelhívást kérésével.

FEGYELMI HATÁROZAT

Szanyi Tibort, **Ballók Ferencet**, **Heltai Tibort** és **Aranyosi Tibort**, a KÖZGÁZ-klub főrendezőit az 1978. február 25-i engedély nélküli zártkörű rendezvény szervezéséért szigorú megrovásban részesítem.

A KÖZGÁZ-klub vezetőit kötelezem, hogy a jövőben minden rendezvény szervezésére, minden anyagi kötelezettségvállalásra, pénzfizetésre, csak a Közművelődési Titkárság vezetőinek előzetes engedélye alapján kerüljön sor.

A február 25-i klubrendezvény reprezentációs költségei a szervezőket terhelik.

Figyelemfelhívom nevezetteket, hogy amennyiben munkájukban szabálytalanságot követtek el, klubrendezői megbízásukat külön eljárás mellőzésével azonnal megvonom.

Budapest, 1978. március 7. **Berené T. Iván** rektor